БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

24 мая 1994 г.
Аўторак
№ 55(13772)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

Лёгкі рух пэндзля — і на жбанах, вазах, кубках застаюцца непаўторныя ўзоры... З задавальненнем набываюць пакупнікі вырабы Рэчыцкага завода мастацкай keramікі. Ёсць у іх і хараство, і вытанчанасць, і нацыянальны каларыт.

Адна з тых, ад каго залежыць папулярнасць вырабаў прадпрыемства, — распісчык Вольга НЮХЦІКАВА.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

Кур'ер "ЧЗ"

Новы тавар – СКВ?

Стабільна высокія паказчыкі працягвае захоўваць рост інфляцыі ў Беларусі. За апошні месяц інфляцыйная планка ўжо апынулася на адзнацы 43 працэнты. Пра гэта паведамілі прадстаўнікі Нацыянальнага банка рэспублікі.

Адной з асноўных прычын росту інфляцыі з'яўляецца, як лічаць спецыялісты, ператварэнне свабодна канверсуемых валют у... тавар. Цяпер насельніцтва рэспублікі актыўна пачало ўкладваць грошы не толькі ў тэхніку, тавары шырокага спажывання, адзенне і прадукты, але і набываць у якасці тавару валюту.

Рэдактары за "круглым сталом"

"Нацыянальная культура і сродкі масавай інфармацыі" — так называўся "круглы стол", праведзены на семінары рэдактараў беларускіх газет у Мінску. На пытанні журналістаў адказалі прэзідэнт канфедэрацыі творчых саюзаў і культурных фондаў Мікалай Яроменка і галоўны рэдактар часопіса "Маладосць" Генрых Далідовіч.

За чатыры дні работы семінара для рэдактараў былі прачытаны лекцыі лепшых спецыялістаў у галіне эканомікі, палітыкі, сацыяльных пытанняў і сродкаў масавай інфармацыі. Арганізатары семінара — Акадэмія кіравання пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь і Міністэрства культуры і друку.

Недзяржаўная асацыяцыя

Урачыстай прэзентацыяй заявіла аб сабе Беларуская асацыяцыя работнікаў недзяржаўных навучальных устаноў.

Яе прэзідэнтам стаў кіраўнік адной з ВНУ — дырэктар Беларускага інстытута правазнаўства прафесар Сцяпан Сокал. Адной з мэт дзейнасці асацыяцыі з'яўляецца вызваленне дзяржавы ад цяжару расходаў на адукацыю.

БЕЛІНФАРМ.

Форум эканамістаў

Сёння ў Маскве адкрываецца чацвёрты міжнародны форум "Сусветны вопыт і эканоміка Расіі". Пытанні, якія будуць абмяркоўвацца ў расійскай сталіцы, безумоўна, цікавыя і беларусам.

Нягледзячы на разыходжанні ў падыходах да эканамічнага рэфармавання, у Расіі і Беларусі многа агульных праблем. Тым больш актуальным становіцца тэма форуму, у ходзе якога, без сумненняў, вядомыя вучоныя і "вузкія" спецыялісты па функцыяніраванню фінансавых сістэм прааналізуюць вынікі магчымага аб'яднання расійскіх і беларускіх грошай.

Якаў ЯСЭПКІН.

Семінар у запаведніку

Сёння ў Бярэзінскім біясферным запаведніку пачынае работу міжнародны семінар "Нацыянальныя паркі і індустрыя турызму".

Спецыялісты з розных краін свету атрымаюць магчымасць падзяліцца вопытам практычнай работы ў галіне экалагічнага турызму ва ўмовах рыначнай эканомікі. Семінар пройдзе пад эгідай ЮНЕСКО.

Наталля ПЛЫТКЕВІЧ.

Вернутыя абразы

Новымі экспанатамі, канфіскаванымі супрацоўнікамі УКДБ і гродзенскай мытні, папоўніліся фонды абласнога дзяржаўнага гісторыка–археалагічнага музея.

Па рашэнню аблвыканкама ў музей перададзена 56 прадметаў, што маюць гісторыка-культурную каштоўнасць. Гэта калекцыя залатых манет, гадзіннікі канца XIX — пачатку XX стагоддзя вытворчасці вядомых фірм Расіі, Швейцарыі, Германіі, Францыі і Японіі, нямецкія мікраскопы і іншыя аптычныя прыборы. Каля сотні абразоў, крыжоў, складняў і іншых прадметаў быту атрымала ад мытнікаў Гродзенская епархія. Сярод іх — абразы пачатку XIX стагоддзя "Святы Георгій", "Святы Васілій і Святы Іаан", "Уваскрасенне Хрыстова", "Маці Божая Смаленская", якія, на думку экспертаў, маюць вялікую мастацкую каштоўнасць.

15 абразоў па просьбе дэпутатаў Вярхоўнага Савета Беларусі перададзена ў дар Спаса-Праабражэнскай царкве ў г. Заслаўі Мінскай вобласці.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Сходам – па беспрацоўю

Сход маладзёжнага актыву працаваў на працягу двух дзён на турбазе "Вілія" ў Маладзечанскім раёне. У ім бралі ўдзел педагогі, работнікі культуры.

Адна з галоўных праблем, якую абмяркоўвалі на сходзе, — працаўладкаванне маладых людзей.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Без "накрутак"

Яшчэ адзін канкурэнт дзяржаўнаму гандлю з'явіўся ў Салігорску.

Прыгарадная гаспадарка "Бальшавік" адкрыла ў горадзе фірменную прадуктовую краму. Тут заўсёды шмат пакупнікоў, бо гандлёвая "накрутка" новага магазіна значна ніжэйшая, чым у дзяржгандлі.

(Ул.інф.)

Мая міліцыя мне спявае

Той, хто лічыць міліцыянераў людзьмі "закамплексаванымі", глыбока памыляецца. Пра гэта засведчыў конкурс міліцэйскай песні, які нядаўна прайшоў на Віцебшчыне і, дарэчы, стаў ужо традыцыйным у вобласці.

Мерапрыемства адбылося ў рамках падрыхтоўкі да святкавання 50-годдзя вызвалення Беларусі ад фашызму. Вось бы і злачынцаў захапіць падобнымі конкурсамі. Можа б, неўзабаве рэспубліка вызвалілася і ад злачыннасці.

Уладзімір МІХНО.

Да сустрэчы ў Маладзечна!

Чарговы фестываль беларускай песні і паэзіі "Маладзечна–94" пройдзе сёлета з 9 па 12 чэрвеня.

Ніякіх асаблівых змяненняў у параўнанні з мінулагоднім фестываль не прадугледжвае. Галоўны прыз — аўтамабіль "Жыгулі" — і шэраг іншых каштоўных падарункаў ужо чакаюць сваіх гаспадароў. Конкурсныя дні выпадаюць на 10 і 11 чэрвеня, а да ўдзелу ў "песенным спаборніцтве" адабрана 14 выканаўцаў. "Усе нашы вобласці і раёны ўдзельнічалі ў гэтым адборы",— паведаміў М.Я.Фінберг. І запэўніў, што клас выканаўцаў будзе значна вышэйшы, чым год назад. Не абмінуў маэстра сказаць і пра тое, што пяць сёлетніх выканаўцаў ужо запрошаны працаваць у яго славуты аркестр, а гэта, безумоўна, дае падставы думаць, што пераможцу ўжо сёння можна шукаць у гэтай пяцёрцы.

Своеасаблівым "гваздом" фэсту ў Маладзечна будзе музычная кампазіцыя І.Паліводы "Матчын спеў", падрыхтаваная да 80-годдзя Аркадзя Куляшова. Дарэчы, яе прэм'ера адбудзецца 2 чэрвеня ў Мінску а 21 гадзіне каля помніка М.Багдановіча.

Майя ШЭНДРЫК.

Курсы валют на 23 мая:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	19700	20400	11800	12295
"Пошук"	19900	20400	11900	12000
"Прыор"	19500	20000	11800	12200

ВЫБАРЧЫ МАРАФОН: ПАЗІЦЫІ, ДУМКІ, МЕРКАВАННІ

А ці ёсць ён, самастойны шлях?

□ Барыс САФРОНЕНКА

Першыя ў гісторыі нашай рэспублікі выбары прэзідэнта, пры ўсім імкненні падкрэсліць сур'ёзнасць гэтай акцыі, усё ж нагамінаюць аперэтачныя дзеянні. Надта ж многа несур'ёзнага, іншы раз проста смешнага ў гэтай важнай падзеі — вызначэнні беларускім народам, хто менавіта здольны ўзначаліць і прадстаўляць нацыю сярод іншых народаў, стаць гарантам яе адраджэння і эканамічнага выздараўлення, колькі знаходзіцца кандыдатаў на пасаду прэзідэнта.

Ці ж можна сур'ёзна ўспрымаць, напрыклад, што да выбараў прэзідэнта сотні дзяржаўных мужоў безвынікова спрабавалі знайсці правільны шлях выхаду рэспублікі з эканамічнага крызісу, а з пачаткам выбарчай кампаніі з'явіліся два дзесяткі вядомых і невядомых асоб, прэтэндуючых на ролю лідэра нацыі, значыць, запэўніваючых гэтым сваім учынкам, што яны і толькі яны ведаюць, што рабіць, каб на Беларусі стала жыць лепш? Прычым гэтыя шлях да працвітання беларусаў аказаўся вядомы людзям самых розных заняткаў – ад прадпрымальнікаў да настаўнікаў і часова непрацуючых. Было б проста здорава, калі б існавала для нашай шматпакутнай рэспублікі столькі надзейных шляхоў эканамічнага выздараўлення, колькі знаходзіцца кандыдатаў на пасаду прэзідэнта. Але рэальнасць пакуль у тым, што за першы квартал гэтага года спад прамысловасці ў Беларусі склаў 36 працэнтаў.

Большасць кандыдатаў у прэзідэнты – за саюз з Расіяй. Бясспрэчна, абмен беларусамі сваіх "зайчыкаў" на куды больш аўтарытэтныя расійскія рублі па курсу 1:1 якраз у рашаючы момант барацьбы за прэзідэнцкае крэсла можа вельмі істотна ўмацаваць пазіцыі ў перадвыбарчым марафоне ініцыятара і асноўнага аўтара аб'яднання грашовых сістэм Вячаслава Францавіча Кебіча. Рэальны ўчынак па паляпшэнню жыццёвага ўзроўню народа без сумнення ацэніцца многімі куды больш, чым абяцанні добрага жыцця і выкрывання тых, хто дасягнуць яго перашкаджае.

Такім чынам, кандыдатаў на высокую пасаду шмат, а эканамічных стратэгій – раз, два і аблічыўся. У такой сітуацыі канчатковае месца кандыдатаў у выбарах у значнай ступені будзе вызначацца іх асабістымі якасцямі, тым іміджам, пад якім кандыдат вядомы выбаршчыкам. У гэтым плане больш шанцаў на перамогу, акрамя Вячаслава Кебіча, на мой погляд, маюць Аляксандр Лукашэнка і Генадзь Карпенка.Першы ўспрымаецца многімі жыхарамі рэспублікі як змагар з карупцыяй, які, заняўшы важнейшую пасаду ў Беларусі, зможа прынцып справядлівасці зрабіць вызначальным у рабоце дзяржаўных органаў, другі набыў трывалую рэпутацыю разумнага практыка, чалавека, які справай даказаў, што добры мэр можа зрабіць свой горад зручным для жыцця. Выбаршчыкам рашаць, наколькі гэтыя імідж, што зацвярдзіўся у іх свядомасці, адпавядае рэчаіснасці.

Паслядоўнікаў поўнай незалежнасці нашай рэспублікі ад яе ўсходняй суседкі сярод кандыдатаў у прэзідэнты менш. Не можа не ўнушаць павагі іх вернасць ідэі нацыянальнага суверэнітэту, імкненне не дапусціць нічога, што б магло яго хоць у нейкай ступені паменшыць. Але ж у тым і горыч сучаснага становішча спраў, што ў любым выпадку суверэнітэт Беларусі, за які на словах змагаюцца усе, ніяк не можа захавацца недатыкальным. Калі на фінансавую і эканамічную палітыку нашай рэспублікі не будзе ўплываць Масква, то гэта зробіць Вашынгтон. Прыклад таму – нашы балтыйскія суседзі. Бо пры ўсёй незалежнасці, скажам, Літвы ад Расіі курс і функцыяніраванне яе грашовай адзінкі, а, значыць, і эканамічная палітыка курыруецца Захадам. Тое ж самае адбываецца і ў Эстоніі, над кронай якой "шэфствуе" марка. Не маючы салідных мінеральных рэсурсаў, перадавых тэхналогій або ўстойлівага становішча ў сусветнай эканамічнай супольнасці як пасрэдніка пры перамяшчэнні тавараў і заключэнні здзелак, наіўна разлічваць на поўную палітычную і эканамічную незалежнасць. Курс беларускай нацыянальнай валюты, па логіцы, будзе вызначацца Захадам, па свайму геапалітычнаму становішчу і асаблівасцях эканомікі мы, вядома, можам быць і міжнароднымі пасрэднікамі, але дзесьці ў вельмі аддаленай перспектыве, а хутчэй за ўсё, куды больш рэальна, будзем асуджаны не развіваць уласную прамысловасць, а стаць перавалачнай базай для заходняй прадукцыі, якая імкнецца заваяваць (і ўжо амаль заваявала) расійскі рынак. Прасцей кажучы, у Беларусі шмат шанцаў ператварыцца ў бананавую рэспубліку, насельніцтва якой будзе ў масе сваёй задзейнічана на абслугоўванні магутнасцей, поўнасцю кантралюемых заходнім капіталам, які прывабіць, акрамя ўдалага геаграфічнага становішча ў цэнтры Еўропы, і незвычайная таннасць нашай рабочай сілы. Захаду вельмі выгадна захоўваць з дапамогай эканамічных рычагоў гэту таннасць.

Так што як ні круці, а пакуль што ніводны кандыдат у прэзідэнты не выступіў з такой праграмай выхаду з эканамічнага крызісу, якая б гарантавала поўную незалежнасць рэспублікі і адначасова павышэнне ўзроўню жыцця яе насельніцтва.

У цэнтры — прагматыкі

□ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

На гэтым тыдні, мусіць, завершыцца яшчэ адзін з этапаў прэзідэнцкай выбарчай кампаніі — праверка падпісных лістоў з прозвішчамі грамадзян, паставіўшых у іх свае росписы на карысць таго ці іншага прэтэндэнта на высокую пасаду. Напярэдадні ў Нацыянальным прэс–цэнтры прайшоў брыфінг, які наладзілі члены ініцыятыўнай групы старшыні Маладзечанскага гарадскога Савета дэпутатаў, народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Генадзя Карпенкі.

У брыфінгу ўдзельнічалі народны дэпутат Беларусі Васіль Даўгалёў, прарэктар БДУ Пётр Брыгадзін, кіраўнік інфармацыйнай службы Партыі народнай згоды і ініцыятыўнай групы, намеснік старшыні партыі Генадзя Карпенкі Аляксей Кароль, народны дэпутат рэспублікі Леанід Сечка і яшчэ адзін з намеснікаў Карпенкі па партыі Леанід Лойка. Журналісты мелі магчымасць "у дэталях" пазнаёміцца з ходам передвыбарчай кампаніі мэра Маладзечна, зрабіць пэўныя высновы з таго блоку інфармацыі, які прадаставілі ў іх распараджэнне ўдзельнікі сустрэчы.

Прывядзём спачатку колькі лічбавых характарыстык, даволі характэрных для агульнага ўяўлення аб рэальных магчымасцях цэнтрыста Карпенкі і яго каманды, іх шанцаў у барацьбе з сапернікамі-прэтэндэнтамі. Усяго па рэспубліцы сабрана прыкладна 110000 подпісаў прыхільнікаў Генадзя Дзмітрыевіча. Як падкрэслівалі арганізатары прэс-канферэнцыі, гэтыя сто дзесяць тысяч, што называецца, "са знакам якасці", таму пры праверцы папер у тэрытарыяльных камісіях і Цэнтрвыбаркаме не павінна ўзнікнуць якіх-небудзь прэтэнзій адносна сапраўднасці падпісных лістоў. Такая пастаноўка пытання становіцца зразумелай, калі ўзяць у разлік апошнія падзеі вакол спіса 78-мі. Менавіта столькі дэпутатаў беларускага парламента ў свой час падтрымалі кандыдатуру Генадзя Карпенкі, аказаўшы яму давер на старце прэзідэнцкай кампаніі. Аднак цэнтрысцкая фігура ўяўнага прэтэндэнта, па ўсёй верагоднасці, пачала не задавальняць палітычных канкурэнтаў. Многіх здзівіла пазіцыя Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады і яе лідэра Алега Трусава. Гэтая парламенцкая фракцыя (паводле звестак з канфідэнцыяльных крыніц новы спіс дэпутатаў-адмоўнікаў складаецца з 10 прозвішчаў) вырашыла адклікаць свае подпісы ў падтрымку Карпенкі і хаця б такім чынам "паўплываць" на ход барацьбы. Вядома, што аслабленне цэнтрысцкай фігуры набіраючага папулярнасць палітыка перш-наперш можа прынесці дадатковыя дывідэнты экс-спікеру Станіславу Шушкевічу, інтарэсы якога і прадстаўляе фракцыя БСДГ. Прыгадаем: у спісе 78-мі ёсць подпісы дэпутатаў розных палітычных прыхільнасцей і поглядаў — "правыя", "левыя" і нават шэраг членаў Прэзідыума. У выпадку, калі Цэнтрвыбаркам возьме ў разлік другі спіс, які ўзнік пасля 14 мая, Генадзь Карпенка пазбавіцца легітымнай дэпутацкай падтрымкі. Вось чаму члены яго ініцыятыўнай групы і засяродзілі ўвагу прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі на "якасным баку" праведзенага збору подпісаў. Яны не дапускаюць магчымасці памяншэння ў ходзе праверкі колькасці сабраных галасоў ніжэй за афіцыйную "прапускную" планку.

Цікава, як размеркаваліся галасы на карысць старшыні Партыі народнай згоды ў цэлым па рэспубліцы. У кожнай вобласці сабрана прыблізна каля 8.000 подпісаў. За выключэннем Мінскай — тут Карпенку падтрымалі 20 000 грамадзян. А ў беларускай сталіцы сабрана каля 50 000 падпісных сведчанняў аб сімпатыі да Генадзя Дзмітрыевіча. Характэрна, што ў Маладзечна свае прозвішчы ўнеслі ў падпісныя лісты "за мэра" 7.700 жыхароў горада, а, напрыклад, за лідэра перадвыбарчага марафона прэм'ер-міністра Вячаслава Кебіча, паводле арганізатараў брыфінгу, не пастаўлена ніводнага подпісу. Гэты факт, на думку Васіля Даўгалёва, гаворыць многае пра метады збору галасоў групамі падтрымкі прэм'ера. У Маладзечна з гэтага працэсу былі выключаны гарадскія структуры выканаўчай улады — і вынік відавочны.

Асноўны акцэнт Васіль Даўгалёў, Аляксей Кароль і іншыя члены ініцыятыўнай групы зрабілі на кантэнт-аналізе структурнага складу электарата Г.Карпенкі. У ім пераважае тэхнічная і творчая інтэлігенцыя і моладзь. Паказчык немалаважны, бо вядомы ўплыў інтэлігенцыі і моладзі на астатнія слаі грамадства можа прывесці ў далейшым да павышэння рэйтынга палітыка-прагматыка.

Многіх цікавіла пытанне: як ставіцца каманда Карпенкі да Заявы Сакратарыята Управы БНФ з заклікам да дэмакратычных палітыкаў разгледзець магчымасць зняцця сваіх кандыдатур на карысць Зянона Пазьняка. Леанід Лойка ды й іншыя ўдзельнікі брыфінгу выказалі думку, што колькасць сабраных подпісаў яшчэ не паказчык занадта высокага рэйтынга. Разам з тым, журналістам нагадалі: Партыя народнай згоды даўно выступала за кансалідацыю ўсіх дэмакратычных сіл і адзінства ў іх шэрагах. А цяпер, ва ўмовах палітычнага і эканамічнага крызісу, яе лідэры лічаць неабходным і ўвогуле ўтварэнне шырокага фронта выратавання нацыі, уваход у які не забаронены ні лева-, ні правацэнтрысцкай апазіцыі.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Супер чэннэл" — "Уорлднэт" — "Еўраньюс" — "TV-5"

ПАКУЛЬ ГАРЫЦЬ СВЕЧКА...

Вечарам мінулай нядзелі сотні тысяч людзей па ўсёй тэрыторыі ЗША запалілі свечкі ў памяць пра тых, хто памёр ад СНІДу.

У гэты дзень у адзінаццаты раз у многіх краінах свету прайшоў Міжнародны дзень памяці ахвяр "чумы XX стагоддзя". Як вядома, упершыню вірус СНІДу быў выяўлены ў 1980 годзе. З таго часу толькі ў Амерыцы гэтай страшнай хваробай заразілася больш за 15 мільёнаў чалавек.

ЭМБАРГА СУПРАЦЬ ГАІЦІ

ААН увяла новыя жорсткія эканамічныя акцыі супраць Гаіці, спадзеючыся тым самым прымусіць кіраўніцтва гэтай дзяржавы аднавіць дэмакратычны рэжым.

Аднак, паводле паведамленняў мясцовых назіральнікаў, эмбарга не вельмі паўплывала на сітуацыю, паколькі яго абыходзіць вялікі паток кантрабандыстаў, асабліва з тэрыторыі Дамініканскай Рэспублікі.

ВАЙНА Ў ЙЕМЕНЕ

Йемен ахоплены вайной паміж прыхільнікамі прэзідэнта і віцэ–прэзідэнта.

У суботу мяцежны віцэ-прэзідэнт аб'явіў аб стварэнні незалежнай паўднёвай дзяржавы. Прэзідэнт заклікаў аб'яднаць краіну з дапамогай сілы. У выніку артылерыйскай перастрэлкі разбураны некалькі кварталаў Адэна, гінуць людзі.

НОВЫЯ АДПЯЧАТКІ ЗА 10 ДАЛЯРАЎ

У ЗША разыграўся скандал, выкліканы публікацыямі ў прэсе пра тое, што злачынцы ці тэрарысты могуць атрымаць права на жыхарства ў гэтай краіне з дапамогай... падробных адпячаткаў пальцаў, купленых у вулічных гандляроў.

Генеральны інспектар амерыканскай Службы па іміграцыі і прадастаўленню грамадзянства заявіў, што нелегальны гандаль адпячаткамі пальцаў працвітае дзякуючы няздольнасці гэтай службы праводзіць неабходную праверку асоб, якія жадаюць атрымаць права на грамадзянства. Адпячаткі пальцаў можна купіць усяго за 10 даляраў.

БАКТЭРЫІ–ЛЮДАЕДЫ

выяўлены на захадзе Англіі. Мясцовыя ўрачы пастаўлены ў цяжкае становішча: бактэрыі літаральна пажыраюць людзей.

Апошняя ахвяра — 45-гадовая жанчына, якая знаходзіцца ў крытычным стане. Бактэрыяй заражаныя яшчэ 6 чалавек, трое з іх памерлі. Урачы мяркуюць, што новы вірус можа быць мутантам форм бясшкодных бактэрый, якія жывуць у чалавечым роце.

"МАЛАНКАЙ" – ПА НАРКОТЫКАХ

У выніку аперацыі пад кодавай назвай "Маланка", што праходзіла на працягу тыдня, улады Ірана перахапілі 3 тоны наркотыкаў і арыштавалі тысячы кантрабандыстаў, якія займаюцца правозам наркотыкаў.

У аперацыі прымалі ўдзел каля 2000 паліцэйскіх.

СВЯШЧЭННІК – ЗЛОДЗЕЙ

Румынская паліцыя арыштавала праваслаўнага святара па абвінавачванню ў арганізацыі крадзяжу 22 ікон XVII стагоддзя.

Арыштавана яшчэ 6 чалавек, якія падазраюцца ў крадзяжы. Свяшчэнніку пагражае доўгатэрміновае зняволенне.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Дзяжурны па выпуску — П. СІМАНАЎ.

БІЗНЕС-КЛАС

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

УРАД ЗНІЖАЕ ПАДАТКІ

Старшыня Савета Міністраў Вячаслаў Кебіч падпісаў пастанову, згодна з якой прыпыняецца спагнанне:

* падатку за выкіды забруджвальных рэчываў у навакольнае асяроддзе з калгасаў, саўгасаў, фермерскіх гаспадарак, падсобных сельскіх гаспадарак прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў ў межах устаноўленых лімітаў;

* падатку на нерухомую маёмасць з кошту асноўных фондаў, прызначаных для вытворчасці і перадачы цепла- і электраэнергіі.

Падаткам на прыбытак, атрыманы ад рэалізацыі прадукцыі (работ, паслуг) за межы рэспублікі за СКВ, спаганяецца па пастаўках, заключаных на 50 працэнтаў (акрамя прыбытку ад банкаўскай, страхавой і ліцэнзійнай дзейнасці).

Пры вылічэнні падатку на прыбытак не падлягаюць падаткаабкладанню сумы прыбытку, што накіроўваюцца ў якасці ўзносаў у статутныя фонды суб'ектаў гаспадарання.

Не абкладваюцца падаходным падаткам:

* сумы заробку на месцы асноўнай работы ў памеры мінімальнай заработнай платы ў месяц у разліку на кожнае дзіця ва ўзросце да 18 гадоў або іншага ўтрыманца ў кожнага з бацькоў або іншых карміцеляў. Ільготы па падаходнаму падатку з грамадзян асобам, на ўтрыманні якіх знаходзяцца дзеці і іншыя ўтрыманцы, не працуючы, выплачваюцца, за выключэннем бацькоў, якія выхоўваюць шэсць і больш дзяцей ва ўзросце да 18 гадоў;

* сумы сродкаў, безвыплатна атрыманыя ад аб'яднанняў, прадпрыемстваў, арганізацый грамадзянамі, якія знаходзяцца ў іх штаце і маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, і выкарыстоўваемыя на куплю індывідуальных жылых дамоў або кватэр, на пагашэнне крэдытаў, прадастаўленых на гэтыя мэты;

* сумы заробку, пералічваемыя на дэпазітныя ўклады ў банкі, да забірання гэтых сум па заявах грамадзян. Пры забіранні падаткі спаганяюцца з усёй сумы ўкладу па стаўцы 15 працэнтаў.

Ад платы падаходнага падатку з грамадзян вызвалены бацькі і жонкі (мужы), не браўшыя паўторны шлюб, ваеннаслужачых і ваеннаабавязаных, што загінулі пры выкананні абавязкаў або памершых з прычыны ранення, калецтва, захворвання, атрыманых пры праходжанні ў мірны час ваеннай службы (на зборах), акрамя выпадкаў учынення імі проціпраўных дзеянняў або па прычыне алкагольнага, наркатычнага ці таксічнага ап'янення — па сумах заработнай платы па месцы асноўнай работы.

Не абкладваюцца падаткам на дабаўленую вартасць і падаткам на прыбытак выконваемыя навуковымі арганізацыямі і ўстановамі работы, фінансуемыя за кошт сродкаў рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў, цэнтралізаваных інвестыцыйных фондаў міністэрстваў, ведамстваў, органаў гаспадарчага кіравання выканкамаў абласных і Мінскага гарадскога Саветаў дэпутатаў.

Служба інфармацыі ўрада Рэспублікі Беларусь — БЕЛІНФАРМ.

МЯСЦОВЫ ЧАС

Як выжыць гаспадарцы

Алесь ЛІСІЦКІ

Не так даўно на Петрыкаўшчыне было створана некалькі новых калгасаў. Пераважна на базе раней аб'яднаных гаспадарак. Гэты працэс на справе пацвердзіў рэальнасць усталявання ва вёсцы розных адносін, імкненне яе жыхароў да самастойнасці як гарантыі будучыні.

У сакавіку 1991 года такі выбар зрабілі і працаўнікі калгаса "Міхедавічы".

Што падштурхнула іх да яго? З якімі цяжкасцямі сутыкнуліся вяскоўцы напачатку? У чым бачылі шанц выжывання сваёй гаспадаркі?

Новы калгас — гэта вёска з такою ж назвай, былое аддзяленне саўгаса "Запаветы Ільіча". Аб'яднанне суседніх гаспадарак адбылося ў пачатку 70-х гадоў сілавым рашэннем зверху. Прадыктавана яно было не столькі інтарэсамі справы, колькі ў імя ажыццяўлення курсу на ліквідацыю неперспектыўных вёсак. [illegible] ба чакаць там, дзе ёсць рэзервы.

Няма нічога дзіўнага, што раённыя кіраўнікі заўсёды праяўлялі сімпатыю да дырэктара гаспадаркі. На шчасце, ён і сам быў чалавекам ініцыятыўным. Дапамогі не цураўся і грошай не транжырыў. Але ўвагу ўдзяляў пераважна цэнтральнай сядзібе — Бабунічам.

Знешне гэта быццам і апраўдана. Па-першае, тут бліжэй, а значыць і танней. Па-другое, у любы момант будоўля перад вачыма, што важна для захавання тэмпаў і якасці.

[illegible] не стаяла намнога вастрэй. А менавіта, вырашаўся лёс выжывання самой вёскі Міхедавічы, яе жыхароў.

Так, саўгас быў багаты. Але з прыбытку, які меў, вёсцы перападаў мізэр. За 20 гадоў, у прыватнасці, узведзена толькі 9 жылых дамоў ды некалькі ферм. Зразумела, што на гэткай матэрыяльна-тэхнічнай базе арганізаваць вытворчасць надзвычай складана.

А што будзе далей? У аддзяленні ж няма гаражоў і склада, кармацэха і піларамы, кацельні і дзіцячага сада. Хочаш не хочаш — едзь у Бабунічы. [illegible]

[illegible] вы і працы.

Такія людзі, як вы [illegible] ёсць і ў сціплай палескай вёсцы Міхедавічы. Жывуць [illegible] сумленна. [illegible]

— Калгас "Міхедавічы" стварыўся, як запісана ў акце аб выдзеле, "... у мэтах больш поўнага выкарыстання зямлі, працоўных рэсурсаў і іншага вытворчага патэнцыялу, далейшага нарошчвання вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі і развіцця інфраструктуры вёскі". [illegible]

[illegible] нуць, калі "прыціраюцца" ў работу спецыялісты, [illegible] цца вытворчасць, сувязі з партнёрамі. [illegible]

Петрыкаўскі раён.

Помнік Максіму Багдановічу ў Яраслаўлі

Ідэя ўстанавіць помнік у горадзе, з якім цесна звязаны лёс знакамітага беларускага песняра, узнікла яшчэ ў 1991 годзе, калі шырока адзначаўся 100-гадовы юбілей з дня нараджэння паэта. Да гарадскіх улад Яраслаўля звярнуліся Мінскі грамадска-культурны клуб "Спадчына", ягоны старшыня Анатоль Белы. І калі дазвол на будаўніцтва манумента быў атрыманы, гэтыя ж людзі заняліся арганізацыйным бокам справы: зборам сродкаў, распрацоўкай дакументацыі і адшукваннем месца для ўстаноўкі помніка. За аснову кампазіцыі выбралі помнік работы скульптара Сяргея Вакара, архітэктурнае рашэнне выканаў Андрэй Карпук. Спонсарамі акцыі выступілі выдавецтва "Полымя", газета "Частный детектив", епархія Беларускай праваслаўнай царквы, фірма "Дайнова", Мінскі аўтамабільны завод.

28 мая адбудзецца ўрачыстае адкрыццё помніка. На свята запрошаны міністр культуры і друку Беларусі Анатоль Бутэвіч, Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, іншыя афіцыйныя і прыватныя асобы.

НА ЗДЫМКУ: месца перад будынкам былой 1-й мужчынскай гімназіі, дзе вучыўся М.Багдановіч.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Супярэчлівасць жаданняў

З нядаўняга часу пачынаю заўважаць за сабой нешта дзіўнае. Калі раней быў катэгарычны ў адзнаках і меркаваннях, то цяпер не вельмі. Больш таго, калі яшчэ ўчора заклікаў усіх няўхільна прытрымлівацца вывучаных у інстытуце догмаў, то сёння гляджу на іх даволі крытычна. А ў апошні час адной і той жа падзеі даю даволі супярэчлівыя адзнакі.

Раней усё было гранічна зразумела на сто ці дзвесце гадоў наперад. Ішлі мы прамым шляхам да... светлага будучага. І былі для нас Ленін і партыя — блізняты-браты. Адно ведалі беспамылкова: усё жыццё і ўсе сілы неабходна аддаваць самаму цудоўнаму ў свеце — барацьбе за вызваленне чалавецтва. Цяпер жа перамяшаліся ўсе арыенціры на нашым шляху. Яркія плюсы раптоўна сталі бледнымі мінусамі. Ранейшыя ідэалы ператварыліся ў сваю процілегласць.

А што зрабілі з нашай свядомасцю — і ўявіць цяжка. З лёгкай рукі красамоўнага Гарбачова "плюралізм" гаспадарыць скрозь. Можаш крычаць пра ўсё і як заўгодна — усё роўна ніхто не пачуе. Свабода сумлення падменена свабодай дзеянняў. Прытым часцей за ўсё без наяўнасці гонару і сумлення. Дзіўныя метамарфозы адбываюцца і з самімі людзьмі. Да прыкладу, учарашнія партакраты ў імгненне вока сталі дэмакратамі. А, набыўшы новае аблічча, пра народ забыліся зусім.

Мне, скажам, вельмі і вельмі падабаецца суверэнітэт роднай Беларусі. Таму вітаў белавежскія пагадненні, доўга і цярпліва чакаў пашпарта беларускага грамадзянства, сваёй валюты, уласнай палітыкі ўрада Кебіча.

Аднак сёння я ўжо не такі катэгарычны ў сваіх меркаваннях. Па-ранейшаму прымаючы ў прынцыпе суверэнітэт Шушкевіча, ужо з надзеяй гляджу на Кебіча: а раптам ён новай змовай з Расіяй прынясе палёгку беларускаму народу.

Так, я жадаю мець нацыянальны гонар і годнасць, але баюся, што без расіян яны будуць зусім непрыкметныя ў сусветным маштабе.

Хоць стаю гарой за сацыялізм, але і капіталізм не абвяргаю як грамадства. Звыш таго, хочацца бачыць у нашым жыцці і элементы тройчы клятага імперыялізму. Каб маглі, нарэшце, раскрыцца магчымасці і здольнасці кожнага.

Дапускаю, што адзін можа жыць лепш за іншага, хоць супраць падзелу грамадства на жабракоў і вельмі багатых.

Я — за свабоду кожнага чалавека, але, назіраючы бяспраўе, жадаю хоць на кароткі час з'яўлення новага Сталіна... выключна ў мэтах навядзення парадку.

...Вось так — у вялікім і малым. Хочацца аднаго, але дапускаю супрацьлеглае жаданне. Таму і тапчуся на месцы, а то нават падаюся назад.

Калі прытрымлівацца класікаў, падобнае можна дапусціць і растлумачыць. Яшчэ Пляханаў звярнуў увагу на супярэчлівасць прадстаўнікоў інтэлігенцыі, іх непаслядоўнасць, страх, сумненні і ваганні.

Ды і Ленін не мілаваў мяне як сялянскага сына. У сваіх працах ён пісаў, што селянін, як працаўнік, цягнецца да рэвалюцыйнага рабочага класа, а з іншага боку, як уласнік, згодны парадніцца з буржуазіяй.

...Паспрабуй знайсці кропку апоры пасля такіх характарыстык. Міжволі раздвоішся!

Павел БЕНЗЯРУК, педагог.

ПРАШУ СЛОВА!

Хто я?

Ці дыскрымінацыя беларусаў у Беларусі

Паважаная "Чырвонка", вырашыла звярнуцца па дапамогу да цябе. А справа ў тым, што я — маці, якая адна гадуе дваіх дзяцей, але аліментаў на сваіх дзяцей не атрымлівае, таму што іхні бацька знаходзіцца за межамі Рэспублікі Беларусь, а дакладней — у горадзе Рызе Латвійскай Рэспублікі, дзе раней жыла і аўтарка гэтых радкоў. Аліменты мне не высылаюць. Сама ж я не магу з'ездзіць у Латвію і атрымаць іх, бо не з'яўляюся грамадзянкай Рэспублікі Беларусь і не маю права на замежны пашпарт. Дык як жа нам жыць? Як мне ў наш складаны час гадаваць маіх дзяцей? У чым вінаватыя мае дзеці? Чаму яны павінны пакутаваць з-за палітыкаў? У Беларусі я нарадзілася і вырасла, пражыла дваццаць гадоў, дасканала валодаю беларускай мовай (якой, дарэчы, многія нашы палітыкі, якія лічаць сябе беларусамі, не валодаюць) і, галоўнае, па нацыянальнасці і я, і мае дзеці, і мае бацькі, і дзяды, і прадзеды — усе мы беларусы. За межамі рэспублікі я пражыла толькі сем гадоў, і я не грамадзянка Рэспублікі Беларусь толькі таму, што ў патрэбны момант, дакладней у той час, калі прымаўся закон "Аб грамадзянстве" не аказалася "на месцы".

Я пыталася ў пісьме да спадара Грыба: "Калі я не грамадзянка, дык хто ж я тады?" У Латвіі я была таксама не грамадзянкай, але ж латышоў я разумею, я не латышка і не валодаю латышскай мовай. Але ж у Латвіі больш цывілізаваны закон аб грамадзянстве, хоць яе і вельмі часта абвінавачвалі ў дыскрымінацыі рускамоўнага насельніцтва. Затое сваіх латышоў яны не дыскрымінуюць. А ў нас усё наадварот. Чаму дыскрымінаваць беларусаў у Беларусі можна? Хіба гэты закон "Аб грамадзянстве" не дыскрымінацыя беларусаў, якія па волі лёсу былі раскіданы па ўсім былым Савецкім Саюзе?

І з якога часу ў "дэмакратычнай" Беларусі я стала "невыязной"? Чаму я — чалавек без грамадзянства — не магу з'ездзіць у іншую краіну па сваіх асабістых справах. Ці не парушэнне гэта правоў чалавека? Ці можа Беларусь лічыць сябе цывілізаванай дзяржавай, калі ў ёй парушаюцца правы чалавека?

Замест адказу з Вярхоўнага Савета маё пісьмо накіравалі ў Гомель, з Гомеля ў Жыткавічы, адкуль мне і прыйшоў адказ, цытую: "Отвечая по существу вопроса сообщаю, что Вы, согласно Закону Республики Беларусь "О гражданстве", на сегодняшний день не являетесь гражданином Республики Беларусь".

Гэта я ўжо вывучыла, але мне ўсё ж вельмі хочацца ведаць, хто я? І мяне вельмі хвалюе пытанне, як без грамадзянства з'ездзіць у Латвію і атрымаць дзецям дапамогу ад іхняга бацькі, бо вельмі ж ужо цяжка гадаваць на свой заробак маіх хлопцаў? Хто мне дапаможа? Вельмі спадзяюся, што гэтыя словы пачуюць і М.Грыб, і В.Кебіч і дапамогуць вырашыць маю праблему. Мяркую, што вельмі многа часу для гэтага не спатрэбіцца. А можа мне дапаможа замежная дзяржава — Латвія і яе пасол у Мінску? Будзем спадзявацца на лепшае. Можа і не ва ўсіх людзей у наш складаны час ачарсцвелі сэрцы і душы? Можа знойдзецца хто-небудзь, хто дапаможа маім дзецям?

P.S. *І яшчэ вялікае Вам дзякуй за Вашу газету. Я яе вельмі люблю. Выпісвала "ЧЗ" яшчэ тады, калі жыла ў Рызе. Дзякуючы ёй я не забылася на сваю мову.*

Ганна ХІЛЬКО, в.Хлупін, Жыткавіцкі раён.

Сто артыкулаў

ШУКАЛІ

Эмануіл Рыгоравіч ІОФЕ, прафесар кафедры паліталогіі і права Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта, доктар гістарычных навук. Вядзе даследаванні пытанняў гісторыі, гісторыяграфіі Беларусі, выкладае паліталогію. Аўтар звыш 500 друкаваных работ, у тым ліку 6 кніг. Дырэктар праграмы "Навука" Беларускага аб'яднання яўрэйскіх арганізацый і абшчын. Навуковы кансультант трэцяга тома Энцыклапедыі Гісторыі Беларусі.

Адну з нацыянальных меншасцей Беларусі складаюць яўрэі. Іх у рэспубліцы каля ста тысяч чалавек.

Мяркуюць, што яўрэі пачалі сяліцца на беларускай зямлі ў XII стагоддзі. Яўрэйская энцыклапедыя, выдадзеная ў Расіі ў пачатку XX стагоддзя, адносіць гэта да часоў Вялікага княства Літоўскага, рускага і Жамойцкага, княжання Кейстута (1341—1382 гг.)".

Але як гісторык, я павінен верыць толькі гістарычным крыніцам, дакладным фактам. Такой першай пісьмовай гістарычнай крыніцай з'яўляецца грамата вялікага князя Літоўскага Вітаўта брэсцкім яўрэям, якая была дадзена 2 ліпеня 1388 года ў Луцку. Яна рэгулявала парадак разгляду судовых спраў паміж хрысціянамі і яўрэямі, а таксама паміж яўрэямі. Спрэчкі апошніх разглядаліся ў спецыяльных яўрэйскіх судах, па яўрэйскаму праву. Яўрэі надзяляліся некаторымі льготамі: так, хрысціянін за крымінальныя злачынствы супраць яўрэя караўся як за злачынства супраць шляхціца.

Сярод актавых кніг Літоўскай Метрыкі мною знойдзена прывілея Вялікага князя Літоўскага Вітаўта гродзенскім яўрэям, выдадзеная 18 чэрвеня 1389 года. У гэтай прывілеі вызначаюцца межы пасяленняў Гродзенскай яўрэйскай абшчыны, а сінагога і могілкі вызваляюцца ад выплаты падатку. Дакумент дазваляе гродзенскім яўрэям аднолькава з гродзенскімі мяшчанамі займацца гандлем і рамёствамі, рыхтаваць і гандляваць рознымі напіткамі з выплатай у казну пэўнага падатку. Прывілея 1389 года таксама дазваляе яўрэям горада Гродна свабодны гандаль мясам як оптам, так і ў розніцу, карыстанне ворнымі землямі і сенакосамі.

Такім чынам, з XIV—XV стагоддзяў з нямецкіх зямель у Польшчу і Вялікае княства Літоўскае, асабліва на беларускія землі, перасяляецца шмат яўрэяў. Аналіз разнастайных крыніц, з якімі я азнаёміўся, дае мне ўсе падставы лічыць правільнай думку яўрэйскага гісторыка 20-х гадоў І.Сосіса, што ў масавым парадку эмігрыруюць цэлыя абшчыны, якія пераносілі на новую зямлю свае капіталы і векавыя звычаі да гандлёвай дзейнасці, і свой кагальны лад, і нямецка-яўрэйскую гутарку, і рэлігійныя традыцыі, і сістэму талмудысцкага выхавання.

Прывілеі, дараваныя Вітаўтам, забяспечвалі яўрэям мірнае сумеснае жыццё з карэнным насельніцтвам, развіццё іх эканамічнай дзейнасці і ўнутранае самакіраванне. Падпарадкаваныя непасрэдна вялікаму князю, які чыніць над імі суд і расправу, яўрэі не падлягаюць агульнай юрысдыкцыі. Іх справы разглядаў суд сваёй абшчыны, якой прадастаўляецца права выключэння з ліку сваіх членаў і пакарання па аднаму галаслоўнаму абвінавачванню, без доказаў віноўнасці. Абшчына выдае таксама пасведчанне, ці заслугоўвае даверу яўрэй-сведка, які дае паказанні супраць яўрэя-падсуднага. Атэстацыя ў такіх выпадках абумоўліваецца тым, ці выконвала дадзеная асоба "свае яўрэйскія законы". Менавіта ў гэтых правах абшчыны і заключаюцца зародкі строгай дысцыплінарнай улады, якую ў далейшым меў кагал.

У галіне эканамічнай дзейнасці яўрэі карысталіся правам бесперашкоднага правядзення крэдытных аперацый і свабоднага гандлю ўсімі таварамі нароўні з хрысціянамі пры роўных для ўсіх купцоў Вялікага княства падатках.

У прывілеі гродзенскім яўрэям 1389 года мы знаходзім адлюстраванне ўкладу жыцця беларускіх яўрэяў, знаёмімся з іх дзейнасцю. Як і хрысціяне, яны займаліся рознымі промысламі, земляробствам і гандлем, свабодна гандлявалі на рынку, у крамах і на вуліцы.

Польшча і Вялікае княства Літоўскае, у склад якога ўваходзілі беларускія землі, шырока адкрылі свае межы для яўрэяў, цярпеўшых цяжкі ўціск і насілле ў Заходняй Еўропе ў сярэднявечча і ў пачатку новага часу.

Трэба адзначыць, што многія польскія і літоўскія гісторыкі неаднаразова адзначалі гуманнасць, гасціннасць і верацярпімасць улады вялікага князя літоўскага і польскага караля. На самай жа справе галоўную ролю тут адыгралі празаічныя інтарэсы скарбніцы спачатку Вялікага княства Літоўскага, а потым Рэчы Паспалітай.

Вялікае княства Літоўскае з уладай вялікага князя аказалася няздольным сваімі ўласнымі сіламі і сродкамі ўмацаваць сваю скарбніцу, паставіць манетную справу, арганізаваць падатковую сістэму. У ёй быў даволі слаба развіты гарадскі гандлёва-прамысловы стан. Такая дзяржава мела вялікую патрэбу ў новых здатных людзях, таму яўрэі адыгралі вялізную ролю ў эканамічным жыцці Вялікага княства Літоўскага. Княжацкая ўлада цікавілася выключна капіталамі заможных яўрэяў, іх гандлёвымі сувязямі на міжнародных рынках, фінансавымі і арганізатарскімі здольнасцямі і рухомасцю. Яўрэі прыцягваюцца ў Вялікае княства Літоўскае, а потым і ў Рэч Паспалітую перш за ўсё як буйныя крэдыторы скарбу, як прадпрыемцы і арганізатары такіх важных галін дзяржавы, як манетная справа і збор падаткаў.

XV стагоддзе з'явілася паваротным у гісторыі яўрэйскага рассеяння. Цэнтр культурнай, эканамічнай і грамадскай дзейнасці перамясціўся з прырэйнскіх краін на ўсход — у Польшчу і Вялікае княства Літоўскае. У гэтых краінах тады жыло больш як дваццаць тысяч яўрэяў.

К канцу XV і пачатку XVI стагоддзя характар і склад яўрэскай эміграцыі на беларускія землі значна мяняецца. З краін Заходняй Еўропы, галоўным чынам нямецкіх зямель, усё больш эмігрыруюць не толькі заможныя яўрэі, якія шукалі месца прымянення сваім капіталам, але і сярэдняя і бедная яўрэйская маса, выціснутая са старых наседжаных месцаў гандлёвай канкурэнцыяй і звязанай з ёй нацыянальнай і рэлігійнай нецярпімасцю.

Большая частка яўрэяў, якія пасяліліся на беларускіх землях, занялася дробным гандлем у гарадах і мястэчках, дзе яўрэям былі адведзены асобныя вуліцы, на якіх ім дазвалялася будаваць дамы, сінагогі, адкрываць могілкі. Спецыяльнымі каралеўскімі прывілеямі, якія пачалі атрымліваць не толькі асобныя заможныя яўрэі, але і цэлыя яўрэйскія абшчыны — кагалы, яўрэям забяспечвалася недатыкальнасць асобы і маёмасці, пэўная свабода руху і заняткаў гандлёвымі справамі і рамесніцтвам. Разам з гэтым на яўрэйскае насельніцтва ўскладаўся цяжар падаткаў — агульных і спецыяльна-яўрэйскіх.

Вялікі князь Літоўскі з 1492 года Аляксандр (з 1501 года кароль польскі) у пачатку сваіго праўлення пацвярджае і нават пашырае прывілеі трокскіх яўрэяў на Магдэбургскае права і перадае водкупы мытных пошлін яўрэям. Але хутка становішча змянілася. Войны з Масквой і татарамі, якія патрабавалі новых грашовых затрат, садзейнічалі фінансаваму крызісу ў краіне. Справа даходзіць да таго, што Аляксандр аказваецца не ў стане расплаціцца са сваімі крэдыторамі. Усё больш заблытваючыся ў сваіх даўгах і не маючы магчымасці пазбавіцца ад сваіх крэдытораў-яўрэяў, вялікі князь Літоўскі не спыняецца перад крутымі захадамі. Ён нечакана выгнаў з усяго княства яўрэяў: "жидову з земли нашое вон выбити". Паводле яўрэйскіх крыніц, гэты ўказ Аляксандра датуецца красавіком 1495 года. Выгнанню падвергліся ўсе яўрэі Вялікага княства Літоўскага, гэта значыць Брэста, Гродна, Трок, Луцка, Уладзіміра-Валынскага і Кіева.

Масавае выгнанне яўрэяў цалкам адпавядала мэтам вялікага князя і яго дарадчыкаў: пазямельная ўласнасць выгнаных яўрэяў пераходзіла ў велікакняжацкую казну, яна раздавалася вялікім князем манастырам, дабрачынным установам, духоўным і свецкім асобам, часткова ўступалася за "челобитья". Сумы, узятыя ў яўрэяў пад заклад нерухомасці, даўжнікам патрабавалася ўнесці ў казну, а атрыманыя пад распіскі былі аб'яўлены пагашанымі. Такім чынам, за лік яўрэяў узбагаціліся і казна, і духавенства, і тыя грамадскія групы, якія карысталіся яўрэйскім крэдытам і таму віталі акт выгнання.

Пасля выгнання яўрэі Вялікага княства Літоўскага рассяліліся па краінах прыцягнення сваіх гандлёвых інтарэсаў. Так, Уладзіміра-Валынская, Луцкая і Кіеўская паўднёвыя абшчыны рушылі ў Кафу і Канстанцінопаль, а паўночныя — Трокская, Брэсцкая і Гродзенская — у суседнюю Польшчу і часткова ў маёнткі ўдзельных князёў літоўскіх.

Праз шэсць гадоў, у 1501 годзе, Аляксандр стаў польскім каралём, і духавенства тут жа прапанавала яму таксама выгнаць яўрэяў і з Польшчы па прыкладу Вялікага княства Літоўскага. "Калі хочаш стаць апосталам праўды, — гаварылі яму, — вынь меч з ножан, каб яны, хаця б і па прымусу, прынялі хрысціянства". Але цяпер ужо польскі кароль жадаў папоўніць сваю казну перад магчымай вайной з Масквой, быў зацікаўлены ў развіцці маланаселеных гарадоў Вялікага княства Літоўскага. "Помысливши с паны-радами", Аляксандр у сакавіку 1503 года дазволіў вярнуцца гродзенскім яўрэям, а ў красавіку 1504 года — усім астатнім яўрэям. Ім вярталася адчужаная маёмасць: хаты, крамы, агароды, палі, лугі і г.д., з той, аднак, умовай, каб яны кампенсавалі новым уладальнікам гэтай маёмасці "челобитье", якое апошнія ўнеслі ў свой час у казну для набыцця маёмасці і пакрылі выдаткі па ўпарадкаванню і гаспадарчаму паляпшэнню нерухомасці. Калі ж гэта маёмасць з'яўлялася прададзенай ці закладзенай трэцім асобам, яўрэі павінны былі для яе атрымання кампенсаваць пакупніку або пазыкадаўцу выплачаныя апошнім сумы. Умовы гэтыя з'яўляліся далёка не льготнымі, калі прыняць яшчэ пад увагу перашкоды, з якімі была звязана працэдура аднаўлення ў правах уласнасці. Узнікаўшыя на гэтай глебе цяжбы цягнуліся доўгія гады. Затым яўрэі атрымалі права спагнання даўгоў па абавязацельствах, выдадзеных яшчэ да выгнання. Замест гэтага яны былі абавязаны супольна паставіць для вайсковай службы тысячу коннікаў.

Пасля вяртання ў Вялікае княства Літоўскае яўрэям удалося дабіцца знішчэння гэтай вайсковай павіннасці. Улічваючы, што яны "николи на войну не хаживали, а ни посыллывали", яўрэі ад імя Трокскай, Гродзенскай, Брэсцкай, Луцкай, Уладзіміра-Валынскай, Пінскай і Кобрынскай абшчын хадайнічалі перад князем, "абы им тое новины не вводил и держал бы их по старине". Калектыўнае хадайніцтва яўрэяў было задаволена, вайсковая павіннасць была заменена ім абавязкам плаціць падаткі звычайныя і надзвычайныя нароўні з мяшчанамі.

У актавых кнігах Літоўскай метрыкі можна знайсці і іншыя цікавыя матэрыялы па гісторыі яўрэяў на Беларусі. Так, 9 жніўня 1506 года была выдадзена Даравальная грамата Пінскага князя Фёдара Іванавіча Яраславіча і жонкі яго Алены пінскім яўрэям на два месцы: для сінагогі і могілак, з наданнем ім тых жа правоў, якія дадзены каралём Аляксандрам брэсцкім і іншым яўрэям Вялікага княства Літоўскага. Падсудны яўрэі толькі самому князю ці ягонаму намесніку.

У XVI ст. перасяленне яўрэяў у Польшчу і Вялікае княства Літоўскае значна павялічылася. Яно ішло цяпер з Чэхіі, Ніжняй Аўстрыі, Браўншвейга, Брандэнбурга і Італіі.

За 1552—1566 гг. захаваліся вопісы брэсцкай, гродзенскай, кобрынскай і пінскай эканомій. Мяркуючы па гэтых вопісах, у Брэсце мелася 90 яўрэйскіх хат (з агульнага ліку 746, гэта значыць 12 працэнтаў). У Гродна — 60 хат (11 працэнтаў), у Пінску — 43 (6 працэнтаў), у Кобрыне — 27 (12 працэнтаў), у Новадворы — 16 (14 працэнтаў), у Клецку — 6 хат, у Дабучыне — 12 хат, у Гарадцы — 4 хаты, у Пяшчатцы — 8 хат, нарэшце, у трох маленькіх мястэчках Брэсцкага павета, у сярэднім, па 4 хаты (у сярэднім 3,5 працэнта). Упамінаюцца ў 1569

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Небяспечнае неба Саксоніі

У нядзелю вечарам у небе над Саксоніяй пацярпеў катастрофу прыватны самалёт.

Разам з пілотам на борце знаходзілася 5 чалавек. Усе загінулі. Прычыны пакуль не высветлены.

Багатая спадчына

Лідэр групы "Нірвана" Курт Кобейн, які скончыў жыццё самагубствам, не пакінуў завяшчання.

Маёмасць рок-зоркі ацэньваецца сама меней у 1,2 мільёна фунтаў стэрлінгаў. На спадчыну прэтэндуе ўдава Кобайна і яго 21-гадовая дачка Фрэнсіс. Ці дойдзе справа да суда— пакажа час.

Няшчасны выпадак у Баварыі

У Баварыі трапіў у аварыю пасажырскі аўтобус з міжнароднай турысцкай групай у колькасці 56 чалавек.

Пяць пасажыраў загінула, 16 — паранены.

Без наклейкі – нікуды

З нядаўняга часу гарэлка і цыгарэты ў польскіх магазінах прадаюцца са спецыяльнай наклейкай.

Яе наяўнасць азначае, што вытворца і прадавец заплацілі падаткі і тавар паступіў у продаж легальным шляхам.

Непрымірымая Тасманія

У аўстралійскім штаце Тасманія разгарэліся страсці вакол праблемы "блакітных".

Законы, якія забараняюць гомасексуальныя сувязі, будуць адменены федэральным урадам. Пра гэта заявіў генеральны пракурор штата Майкл Лаварч.

У той жа час прэм'ер штата Тасманія падкрэсліў, што яго ўрад рашуча настроены не адмяняць законы, накіраваныя супраць гомасексуальных сувязей, згодна з якімі за сексуальную сувязь, што "супярэчыць чалавечай натуры", можна атрымаць да 21 года турэмнага зняволення. Тасманія з'яўляецца адзіным штатам, у якім забаронены сексуальныя сувязі паміж мужчынамі.

Песня як літаратурны жанр?

1995 год аб'яўлены ў Вялікабрытаніі Годам літаратуры і пісьменніцкай дзейнасці.

У ім прымуць удзел, акрамя прадстаўнікоў "сур'ёзных" жанраў, сучасныя паэты-песеннікі, у прыватнасці, Пол Сайман. На думку арганізатараў, гэта паслужыць прэцэдэнтам для ўключэння жанру песні ў "вялікую" літаратуру.

"Адзнака на памяць"

Плачэўна скончыўся паход у Пекінскі заапарк для 24-гадовага кітайскага фермера, які апынуўся ў клетцы з белымі мядзведзямі. Адна з вялікіх жывёлін схапіла яго і акунула некалькі разоў у басейн.

Фермер заявіў паліцыі, што ён узабраўся на пяціметровую сцяну, каб трапіць у клетку з мядзведзем, бо хацеў зняцца ў фільме пра гэтых жывёл. Наглядчыкі заапарка змаглі загнаць мядзведзяў у клеткі. Чалавек выратаваўся, але "на памяць" на ягадзіцах засталіся сляды зубоў...

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Рубрыку вядзе Святлана КУЛІКОВА тэл. 68-29-56

Хочаш вучыцца – даставай кашалёк

"У апошнія гады ў нашай рэспубліцы з'явілася шмат новых вышэйшых навучальных устаноў. Пазнаёмце, калі ласка, хаця б з некаторымі з іх. Можа і мы з сябрамі спынім на чым-небудзь свой выбар.

С.КУЛЫГІН, г.Слуцк".

Што ж выбірайце! Толькі памятайце, што гэты спіс далёка не поўны.

1. Беларускі інстытут правазнаўства.

Пры очнай форме навучання тэрмінам 4 гады ёсць наступныя факультэты: фінансавае права, гаспадарчае права, прававое забеспячэнне знешнеэканамічнай дзейнасці.

Тэл. 66-14-68.

2. Інстытут кіравання і прадпрымальніцтва.

Два факультэты: кіраванне прадпрымальніцтвам і знешнеэканамічная дзейнасць. Інстытут рыхтуе менеджэраў, якія кіруюць прадпрыемствамі, бухгалтараў. Плата за навучанне на працягу года складае 33 мінімальныя заробкі.

Тэл. 61-62-30.

3. Еўрапейскі гуманітарны універсітэт.

Мае наступныя факультэты: эканоміка, права, філасофія, сацыяльныя навукі і псіхалогія, мастацтва, багаслоўе і спецыялізаваны факультэт палітычных і адміністрацыйных навук, фундатарам якога з'яўляецца адзін з універсітэтаў Францыі. Пасля заканчэння гэтага факультэта выпускнікі атрымліваюць два дыпломы.

Навучанне вочнае, тэрмін 4—6 гадоў. Плата за навучальны год складае 500 даляраў ЗША.

Тэл. 39-58-35.

4. Беларускі камерцыйны універсітэт кіравання.

Працуюць факультэты: кіраванне і права, фінансавае права, эканоміка. Форма навучання — вочна-завочная на працягу 4 гадоў. Рыхтуе спецыялістаў у галіне фінансаў, маркетынгу, правазнаўства, коштаўтварэння і эканомікі.

Плата за навучанне завочна — 60 даляраў, вочна — 150 даляраў у год.

Тэл. 38-51-33.

5. Мінскі інстытут кіравання.

Практыкуе вочна-завочнае навучанне на працягу 4 гадоў. Мае чатыры факультэты: знешнеэканамічная дзейнасць, бухгалтарскі ўлік, менеджмент, правазнаўства. У інстытуце ўведзены падрыхтоўчыя курсы, пасля заканчэння якіх слухачы аўтаматычна без экзаменаў залічваюцца ў інстытут. Кошт курсаў разам з далейшым навучаннем — 200 даляраў ЗША.

Тэл. 39-10-63.

6. Вышэйшы міжнародны каледж па радыяэкалогіі імя А.Д.Сахарава пры БДУ.

Працуе на вочна-завочнай форме навучання. Галоўная спецыялізацыя звязана з радыяцыйнай фізікай і хіміяй. Рыхтуе спецыялістаў у галіне вывучэння і ліквідацыі наступстваў радыяцыйных аварый.

Кошт — 3 мінімальныя заробкі ў семестр. Неабходна дадаць, што выдатнікі вызваляюцца ад платы і атрымліваюць стыпендыю. "Харашысты" таксама не ўносяць плату.

Тэл. 30-69-98.

Больш падрабязную інфармацыю вы можаце атрымаць па тэлефонах ці вышэйпрыведзеных даведніках для паступаючых у ВНУ.

Шлюбны кантракт? Чаму б і не?

„Чуў, што перад заключэннем шлюбу можна скласці шлюбны кантракт, які вызначыць адносіны на выпадак скасавання шлюбу, у тым ліку і раздзел маёмасці. Не хацелася б, безумоўна, пра такое і думаць, але ўсё ж як гэта магчыма зрабіць?

В.СЯМАШКА, Капыльскі раён."

Ва ўпраўленні загс паведамілі, што пакуль пра шлюбныя кантракты ідуць толькі размовы, законам жа яны не прадугледжаны. Заключыць можна ўсё, што хочаш, але пры ўзнікненні спрэчкі юрыдычнай сілы кантракт мець не будзе, бо няма закону. Што датычыць раздзелу маёмасці, то існуе Кодэкс законаў аб шлюбе і сям'і, які быў прыняты Вярхоўным Саветам СССР у 1969 годзе. У ім ёсць артыкул 20 аб "Агульнай сумеснай маёмасці мужа і жонкі". І адпаведна з ім, нажытая ў час шлюбу маёмасць з'яўляецца агульнай уласнасцю мужа і жонкі, прычым у тым выпадку, калі адзін з іх быў заняты вядзеннем хатняй гаспадаркі, доглядам дзяцей ці па іншых уважлівых прычынах не меў самастойнага заробку. Аднак артыкул 21 прадугледжвае магчымасць адысці ад роўнасці долей у сумеснай уласнасці мужа і жонкі, улічваючы інтарэсы непаўналетніх дзяцей ці прафесійныя інтарэсы аднаго з супругаў.

Чаму нельга чытаць лежачы

„Растлумачце, калі ласка, чаму нельга чытаць лежачы. Даўно не магу пазбавіцца гэтай звычкі свайго сына.

С.КРУГЛЕНЯ, Клецкі раён".

Калі гаварыць коратка, то гэта шкодна. Чаму? Давайце па парадку.

Адна з прычын парушэння зроку ў дзяцей і падлеткаў — рост нагрузак на вочы і як вынік — іх стамленне. Вось чаму трэба ствараць дзецям спрыяльныя ўмовы.

Для прафілактыкі зрокавых расстройстваў важна захоўваць найбольш рацыянальную позу ў час работы за сталом: сядзець глыбока на стуле, абапіраючыся на спінку, корпус трымаць з глыбокім нахілам наперад (да 20 градусаў па вертыкалі), адлегласць ад вачэй да кнігі павінна быць — 35-40 сантыметраў, ногі сагнутыя пад прамым вуглом у каленным і тазасцегнавым суставах, ступні павінны апірацца на падлогу, а прадплеччы свабодна ляжаць на стале.

Часам узнікаюць такія жыццёвыя сітуацыі, што чытаць можна толькі лежачы на спіне ці на жываце. Пры гэтым кнігу трэба трымаць на належнай адлегласці ад вачэй і сачыць за тым, каб яна добра асвятлялася. У позе лежачы ствараецца аднак дадатковая нагрузка на вочы, што прыводзіць да хуткага стамлення. Галаву трэба класці на прыўзнятыя падушкі, што таксама стварае дадатковыя нагрузкі на арганізм. Таму часцей трэба даваць адпачынак вачам.

Нельга доўга чытаць і лежачы на жываце, таму што застойваецца кроў у вобласці галавы.

Калі ўсё ж па тых ці іншых прычынах прыходзіцца чытаць толькі лежачы, трэба карыстацца спецыяльнымі адхіляючымі прызматычнымі акулярамі.

В.БІРАН, кандыдат медыцынскіх навук.

Каб не трапіць за краты на ўласным аўтамабілі

"У апошні час вельмі часта пачалі арыштоўваць нашых грамадзян на тэрыторыі Польшчы за куплю ці транзітны перагон крадзеных машын, а таксама ашукваць беларусаў пры куплі аўтамабіляў. Раскажыце, калі ласка, якіх правілаў трэба прытрымлівацца, каб гэтага не здарылася?

П.ЦІШКЕВІЧ, г.Баранавічы".

Пры куплі аўтамабіля на рынку патрабуйце, каб прадавец прад'явіў вам агульнаграмадзянскі пашпарт, у якім вызначана яго месца пражывання. Пажадана дагавор аб куплі-продажы заверыць у польскага натарыуса. Гэта дае гарантыю таго, што ў выпадку прэтэнзій з боку паліцыі вы зможаце знайсці прадаўца. Акрамя таго, той, хто прадае машыну, павінен прадаставіць вам тэхнічны пашпарт і страхоўку на аўтамабіль.

Не набывайце на тэрыторыі Польшчы аўтамабілі з замежнымі нумарамі, пакуль не пераканаліся, што аплачана мытная пошліна. Інакш у выпадку праверкі такі аўтамабіль будзе ў вас канфіскаваны.

Калі вас спыніла паліцыя, а, згодна з польскім заканадаўствам, гэта можа зрабіць нарад з двух паліцэйскіх, якія знаходзяцца ў спецыялізаванай радыёмашыне з надпісам "Паліцыя", неабходна запісаць дзяржнумар аўтамашыны і асабістыя нумары паліцэйскіх, выгравіраваныя на нагрудных бляхах. Гэта дапаможа пазбегнуць непаразуменняў у выпадку скаргі на дзеянні паліцыі.

Не аддавайце грошы ўзамен абяцання прывесці вам машыну па месцы вашага пражывання ў Беларусі, нават калі вам часова прапануюць узяць, быццам бы напракат, іншую, больш каштоўную машыну. Гэта ўсяго толькі хітрасць, каб вы на сваю рызыку паспрабавалі перавезці крадзены аўтамабіль. А ў выпадку яго канфіскацыі "прадаўцы" могуць прад'явіць вам маёмасныя патрабаванні.

Калі вы жадаеце купіць аўтамабіль у Польшчы, то вам неабходна ведаць асноўныя цэны на рынку, якія друкуюцца ў спецыялізаванай газеце "Аўтабазар", а таксама практычна ва ўсіх цэнтральных і рэгіянальных сродках масавай інфармацыі. Не купляйце аўтамабіль па відавочна заніжанаму кошту, бо застанецеся без грошай і аўтамабіля — у лепшым выпадку, у горшым — апынецеся за кратамі, адкуль вам вельмі цяжка будзе выбрацца.

Не згаджайцеся пераганяць аўтамабілі без правільна афармленых дакументаў. Не згаджайцеся на дапамогу невядомых, хай нават і прыемных вам асоб, якія прапануюць свае паслугі па перагону вашага аўтамабіля.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

"Пра гэта не гавораць..."

Палавое выхаванне на сцэне Мінскага ТЮГа

□ Майя ШЭНДРЫК, "ЧЗ"

Прэм'ера незвычайнага спектакля адбылася на сцэне Мінскага тэатра юнага гледача. Па-першае, сама тэма — палавое выхаванне дзяцей — на сцэнах беларускіх тэатраў раней не ўзнімалася. Па-другое, спектакль "Пра гэта не гавораць" — вынік міжнароднага творчага супрацоўніцтва нямецкага рэжысёра Хуберта ФЛАХХУБЕРА і тэатральнай трупы Мінскага ТЮГа. Ну і, у рэшце рэшт, не можа не здзівіць арыгінальнасць пастаноўкі — на працягу амаль дзвюх гадзін адбываецца самая звычайная тэатральная гульня артыстаў з гледачамі, якімі ў большай ступені з'яўляюцца дзеці.

Памятаю, як два гады таму на міжнародным фестывалі "Балтыйская тэатральная вясна", што праходзіў у Гродна, Маладзёжны тэатр з Мангейма ўразіў і гледачоў, і крытыкаў сваім спектаклем "Канферэнцыя птушак". Паспрабаваўшы ўзняцца да агульначалавечых праблем такім незвычайным спосабам — скліканнем канферэнцыі птушак, Хуберт Флаххубер ужо тады "вымусіў" гаварыць пра сябе і самых прыдзірлівых крытыкаў, і проста заўзятых тэатралаў. Яго цяперашняя работа на сцэне Мінскага ТЮГа — таксама з ліку тых, якія нельга не заўважыць.

— Калі гаварыць шчыра, то пяць гадоў таму ў Германіі мой спектакль "Пра гэта не гавораць" не ўспрынялі, палічылі яго занадта "разбэшчаным", — прызнаецца нямецкі рэжысёр. — Але я лічу, што палавое выхаванне дзяцей — гэта праблема тэатра, і ён павінен ёю займацца. Спадзяюся, што ў Мінску мяне зразумеюць, як зразумелі ў рэшце рэшт у Мангейме.

— Вы спадзяецеся на разуменне, добра ведаючы, што наша грамадства выхавана лозунгам «Сэксу ў нас няма»?

— Так. Я мяркую, што, як бы там ні казалі нашы правадыры, людзі застаюцца людзьмі. І падпарадкоўваюцца законам прыроды. Дарэчы, адна беларуская настаўніца, якая прыходзіла на рэпетыцыі спектакля разам са сваімі выхаванцамі, зрабіла нашаму спектаклю камплімент. Яна сказала, што гэты спектакль з'яўляецца прафілактычным сродкам супраць злачынстваў над дзецьмі. Чаму? Ды таму, што з "такімі" праблемамі дзеці звяртаюцца да яе, а не да сваіх бацькоў. А расказваць байкі пра "капусту", "бусла" ці яшчэ нешта такое ёй няёмка, бо дзеці добра ведаюць, што гэта не так...

Сапраўды, у веданні таго, адкуль бяруцца дзеці, першыя гледачы спектакля — дзеці з дзяцей — добра пераканалі дарослых. Як бы тыя ні закрывалі вочы і не адварочвалі твары, а сямі-дзесяцігадовыя хлопчыкі і дзяўчынкі ў імправізаванай гульні з акцёрамі бессаромна падказвалі, як павінна ляжаць на ложку цёця, як дзядзя і што пры гэтым павінен рабіць гэты дзядзя, каб атрымалася дзіцятка. Больш таго, аказваецца, нашы малодшакласнікі ведаюць і тое, як уберагчыся ад гэтага ж дзіцяткі, "калі хочацца проста кахаць, без дзяцей". І як варыянты адказу акцёрам былі наступныя — супрацьзачаткавыя таблеткі ці пілюлькі альбо гумавыя "штучкі, падобныя на звычайны надзіманы шарык".

Да пачатку прэм'еры спектакля Хуберт Флаххубер правёў шэраг рэпетыцый, на якіх прысутнічалі дзеці з розных школ. Безумоўна, узнікалі пэўныя складанасці з адміністрацыяй і бацькамі, але на дзіва ўсім дзеці сваімі актыўнымі адносінамі да дзеі, што адбываецца на сцэне, пераконвалі асабліва "цнатлівых" дарослых у тым, што спектакль гэты менавіта для іх пастаўлены і менавіта ім неабходны.

— Я лічу, што асноўны наш глядач павінен быць ад 6 да 10 гадоў. Да шасці, магчыма, ранавата, пасля дзесяці — позна. Хаця мы разлічваем і не толькі на дзяцей, але і на дарослых, — расказвае Х.Флаххубер.

— На ўсіх дарослых ці толькі на тых, якія «пра гэта» не ўсё ведаюць?

— Я б хацеў, (смяецца), каб усе дарослыя, якія траплялі б да нас на спектакль, выходзілі пасля яго, адчуваючы сябе яшчэ больш адукаванымі ў гэтым сэнсе...

— Ну, калі прыйдуць разам са сваімі дзецьмі, то, магчыма, пра штосьці «новае» і даведаюцца...

— Так, як бы мы ні замоўчвалі, але дзеці нашы сёння вырастаюць вельмі хутка, і ўжо ў сем-восем год усё "пра гэта" ведаюць. Сродкі тэлебачання, відэа "робяць" сваю справу. Плюс да ўсяго двор — адзін з галоўных "выхавальнікаў" дзяцей. Дык вось мы вырашылі, што лепш няхай "гэтым" займаецца тэатр, чым двор...

Спектакль "Пра гэта не гавораць" пабудаваны па частках, кожная з якіх дае магчымасць юнаму гледачу нібыта "зазірнуць у сябе", вырашыць, чым ён, маленькі хлопчык, а ў хуткім будучым мужчына, адрозніваецца ад дзяўчынкі, якая сядзіць побач і якая з цягам часу стане жанчынай. "Што ёсць у жанчыны тое, чаго няма ў мужчыны і наадварот?" — на гэтае пытанне артыстаў са сцэны дзеці з задавальненнем давалі самыя грунтоўныя адказы, называючы гэтыя "рэчы" адрознення, як таму мае быць, сваімі імёнамі. "Мы не збіраемся праводзіць урок біялогіі, гэта справа школы, мы хочам пагаварыць пра тое, як трэба кахаць", — так вызначыў галоўны стрыжань спектакля нямецкі рэжысёр Хуберт Флаххубер.

— Тэатр зрабіў крок у невядомую краіну, — лічыць загадчык літаратурнай часткі ТЮГа Артур Вольскі, які зрабіў пераклад спектакля на беларускую мову. — Тэатрам адкрыта зусім новая тэма для размовы — палавое выхаванне.

— Вам цяжка было перакладаць гэту п'есу?

— Безумоўна. І ў першую чаргу таму, што тут вельмі і вельмі шмат "сарамлівых" слоў...

Тым не менш, "сарамлівасці" ні дзеці, ні акцёры не адчувалі. Сарамліва хавалі вочы толькі дарослыя, якія, відаць, і думаць не думалі, што "пра гэта" вось так адкрыта можна гаварыць. Забароненая гадамі тэма, канешне, застаецца для дзяцей спакуслівай. Дарослыя вырашаюць яе прыдуманымі імі ж "бусламі" і "капустай". Па-свойму, прымітыўна-проста і практычна-дазволена займаецца "палавым выхаваннем" двор. І вось урэшце тэатр. "Калі ў нас на вуліцах стане менш згвалтаванняў, значыць, гэта п'еса была пастаўлена недарма", — лічыць галоўны рэжысёр ТЮГа Мадэст Абрамаў.

Не ведаю, як наконт зніжэння паказчыка згвалтаваных, але паказчык узроўню палавой культуры проста абавязаны папаўзці ўверх. У адваротным выпадку навошта тады ўвесь гэты спектакль?

Фота Ж.МАЁРАВАЙ.

з гісторыі Беларусі

ЯЎРЭІ ШЧАСЦЯ

годзе яўрэі і ў Навагрудку, Дварцы, Індуры, Слоніме, Мсцібогаве, Віцебску, Полацку.

АДНОСІНЫ З УЛАДАМІ І КАРЭННЫМ НАСЕЛЬНІЦТВАМ

У 1561 годзе ў розных гарадах Вялікага княства Літоўскага права продажу пітва было аддадзена ў водкуп яўрэям. Раней продаж пітва адбываўся ў казённых піцейных установах або ж яно адкупалася мяшчанамі. Відныя брэсцкія адкупшчыкі Ісаак Барадаўка і Якуб Длукгач атрымалі піцейны водкуп у Бельску, Нарэве і Клечэлях. Між тым, мяшчане, не лічачыся з правамі адкупшчыкаў, працягвалі па-ранейшаму варыць піва, сыціць мёд і гандляваць імі на шкоду адкупшчыкам. На гэтай глебе адбываліся сутыкненні. Яўрэі падаюць вялікаму князю скаргу на незаконныя заняткі мяшчан. Тады Сігізмунд Аўгуст прадастаўляе адкупшчыкам выключнае права не толькі на продаж, але і на выраб піва і мёду ў названых месцах. Пашырэнне правоў адкупшчыкаў узмацняе азлабленне мяшчан. На глебе гэтых варожых адносін і ўзнікае справа ў Бельску ў чэрвені 1564 года. На прыказчыка Барадаўкі-Берната Абрамовіча мясцовымі мяшчанамі ўзводзіцца абвінавачванне ў забіванні хрысціянскай дзяўчынкі з Нарэва. Яго падвяргаюць катаванням і вымушаюць прызнацца ў злачынстве, але перад пакараннем смерцю асуджаны адмаўляецца ад прызнання і ў прысутнасці многіх асоб заяўляе, што лжывае абвінавачванне ўзведзена на яго мяшчанамі з-за нянавісці за пазбаўленне іх права продажу пітва. Нягледзячы на гэта, з-за руплівасці бельскага старасты, які дзейнічае, каб дагадзіць мяшчанам, прыгавор быў хутка прыведзены ў выкананне.

Пасля гэтай трагедыі прадстаўнікі яўрэяў падаюць вялікаму князю скаргу на незаконныя дзеянні мясцовай улады і просяць у справах па абвінавачванню ў забойстве з рытуальнай мэтай і кашчунстве падвесці іх пад агульны закон з яўрэямі Кароны. Сігізмунд Аўгуст, лічачыся з ільготамі, дараванымі яўрэям яго продкамі і з думкай рымскіх пап аб неўжыванні яўрэямі хрысціянскай крыві для рытуальных мэт, дае ім славутую грамату, згодна з якой: 1) яўрэй, абвінавачваемы ў адным з указаных злачынстваў, павінен быць адданы на парукі двум мясцовым яўрэям, а калі паручыцельства не прадстаўлена, то яго павінны пасадзіць у турму да прадстаўлення онага, "али на местцо почтивое"; 2) суд вядзецца каралём і Радай і не інакш, як на "вальным" сейме; 3) віноўнасць лічыцца даказанай толькі ў тым выпадку, калі абвінаваўца прадставіць у пацвярджэнне сваіх слоў чатырох сведкаў хрысціян і трох яўрэяў, "добре оседлых и не подозреных", у адваротным выпадку абвінаваўца падвяргаецца смяротнаму пакаранню і маёмасць яго канфіскуецца.

Добразычлівыя адносіны вялікага князя літоўскага да яўрэяў характарызуе яго перапіска з царом Іванам Грозным у 1550-м годзе ў сувязі з перашкодамі, якія чыняцца яўрэйскім купцам, якія прыязджаюць па гандлёвых справах у Маскоўскую дзяржаву, і страты, якія яны нясуць у выніку гэтага. Кіруючыся інтарэсамі сваёй казны, вялікі князь просіць, каб цар "водле обычаю стародавнего и подле грамот наших и своих перемирных, тым купцом нашим жидом с товарами и с куплями их в панство свое добровольние ходити и купчити не заборонял и шкоды и гамованья никакого в земле своей им делати не велел".

Вышэйшыя саноўнікі, буйныя землеўладальнікі, удзельныя князі, у процілегласць радавой шляхце і мяшчанству пратэжыравалі яўрэям, якія з першай паловы XVI стагоддзя сталі сяліцца ў іх уладаннях, ствараючы паступова абшчыны ў Пінску, Ляхавішчах, Кобрыне, Турцы і іншых гарадах.

Аб тым, як шляхта выкарыстоўвала свой палітычны ўплыў у адносінах да яўрэяў, можна меркаваць па пастанове другога Літоўскага Статута 1566 года. Яўрэі не павінны насіць дарагое адзенне з залатымі ланцугамі. "Хай носяць яны жоўтыя капелюшы або шапкі, а жонкі іх — наміткі з жоўтага палатна, каб усякі мог адрозніць хрысціяніна ад яўрэя". Яўрэі (таксама татары і басурманы) не могуць прызначацца вялікім князем ні членамі Літоўскай Рады, ні на звычайныя пасады; яны не маюць права валодаць прыгоннымі і халопамі (хрысціянамі) і наймаць хрысціянак-мамак.

Літоўскі пісьменнік таго часу Міхалон Ліцвін абвінавачвае яўрэяў у тым, што яны "на ўсіх рынках адымаюць у хрысціян сродкі да жыцця", і прыпісвае ім усемагчымыя злачынствы. Стаўлю перад сабой пытанне: наколькі абгрунтаваны меркаванні аб яўрэйскім засіллі ў Вялікім княстве Літоўскім у XVI стагоддзі?

На гэтае пытанне прыходзіцца адказваць адмоўна, бо яно не пацвярджаецца гістарычнымі крыніцамі. Яны паказваюць, што багатыя яўрэі складалі ў Вялікім княстве Літоўскім мізэрную велічыню. Мелася абмежаваная колькасць багатых адкупшчыкаў, а большасць яўрэяў ледзь жыла, або, дакладней, жыла вельмі бедна. Вось як характарызаваў яе эканамічнае становішча буйнейшы спецыяліст па гэтай праблеме, рускі гісторык Бершадскі ў сваёй кнізе "Літоўскія яўрэі": "Гандлёвыя і крэдытныя аперацыі большасці яўрэяў вымяраюцца рублямі, часам дзесяткамі рублёў (на нашы грошы) і не выходзяць з дробных пазык сялянам, мяшчанам, татарам. Гандаль пераважна дробны. Але гэтага мала: самыя аперацыі вядуцца на грошы, занятыя імі ў свяшчэннікаў, каралеўскіх дваран або ў мясцовых чыноўнікаў, нарэшце, мяшчан-хрысціян. Нярэдка абаротныя сумы заняты пад заклад дамашніх рэчаў, нават насільнага адзення".

Шмат гора і няшчасця прынесла беларускім яўрэям Лівонская вайна, дакладней забойствы яўрэйскага насельніцтва войскамі Івана Грознага. Захавалася яўрэйскае народнае паданне аб падзеях у Полацку ў 1563 годзе: "Была лютая зіма. Маскоўскі цар Іван Грозны заваяваў Полацк і загадаў усіх яўрэяў з іх жонкамі і дзецьмі — усіх да адзінага! — сагнаць да берага Дзвіны, непадалёк ад княжацкага замка. Сабралі ўсіх яўрэяў, іх жонак і дзяцей, колькасцю больш чым тры тысячы, і паставілі ўсіх ля ракі Дзвіны, як загадаў цар. І толькі двое дзяцей — хлопчык, сын аднаго коэна, і дзяўчынка, дачка коэна, — у час суматохі былі пазабыты і не прыведзены да ракі. І загадаў Іван Грозны паставіць яўрэяў на лёд ракі і затым разрубіць лёд. І былі ўсе патоплены, колькасцю тры тысячы. Выратаваліся толькі тыя двое дзяцей, якіх Іван Грозны потым памілаваў: ім далі прытулак добрыя людзі. Выраслі яны і пажаніліся, атрымаўшы прозвішча — Бар-Коэн-Баркан. Ад іх пайшла новая абшчына і прозвішча Баркан".

Яшчэ ў пачатку XX стагоддзя ў памяць гэтай трагічнай падзеі члены пахавальнага брацтва ў Полацку пасціліся штогод у пэўны дзень і наладжвалі богаслужэнне на старых могілках, у некалькіх кіламетрах ад горада, дзе, паводле падання, былі пахаваны ўсплыўшыя целы мучанікаў 1563 года.

У 1569 годзе ў польскім горадзе Любліне быў заключаны дагавор, на аснове якога Вялікае княства Літоўскае аб'ядналася з Польшчай у федэратыўную Польска-Літоўскую дзяржаву — Рэч Паспалітую. Пачынаецца новы этап у гісторыі яўрэяў на Беларусі.

■

Драўляная сінагога ў мястэчку Нароўля.

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

У мінулым выпуску ЦБМ мы расказалі пра Хатніка, ці Дамавіка — галоўнага хатняга нячысціка. Сёння гаворка пойдзе пра Ёўніка, Хлеўніка і Лазніка — блізкіх сваякоў Хатніка і родных братоў. Родныя яны родныя, але па характару вельмі нават розныя. Заўважым тут у косках, што наогул беларускім нячысцікам уласцівыя, як і жывым людзям, самыя розныя, часам супрацьлеглыя, рысы характару і паводзін.

Ёўнік жыве ў восеці. Носіць звычайна чорны насоў (у адрозненне ад белага адзення Хатніка). Цяжка дакладна сказаць, ці ён чорны "ад прыроды", ці проста брудны, закурадымлены, бо ў ёўні часта ставілі печ без трубы, каб сушыць збожжа ці яшчэ што. На яго чорнай постаці толькі вочы гараць, бы вуголле.

Ёўнік — працаўнік, ён па начах лятаў на гумно веяць зерне, а ў гаспадароў, якія ўмелі яго задобрыць, малаціў па раніцах. Калі ёўню "насаджвалі" — клалі снапы для прасушкі, то адзін кідалі ў агонь — для Ёўніка. Таксама і пасля малацьбы пакідалі сноп — каб Ёўніку была "занятка". Калі Ёўніка хтосьці гнявіў, ён пачынаў кідаць снапы ў агонь, падпальваў ёўню.

Лазнік, мабыць, самае малое чарцянё ў гаспадарцы. Кола яго "інтарэсаў" абмяжоўвалася лазняй. Любімы занятак — мыцца і парыцца. Звычайна яму пакідалі ваду і венік. Водныя працэдуры Лазнік прымаў пасля поўначы, а таму вельмі не любіў, калі хто-небудзь доўга заседжваўся ў лазні. Тады кідаўся камянямі з печы, цаляючы ў галаву.

А наогул Лазнік — істота бяскрыўдная, любіць пажартаваць, пагарэзаваць. Раман В.Бялова "Пярэдадні" пачынаецца сцэнай "вайны" паміж Лазнікам і старым Насапырам: "Лазнічак" то "струмані" схавае, то запалкі ў старога сцягне, то лапаць, то солі ў тытунь насыпле... Калі ж Насапыр ловіць Лазніка і заціскае яму хвост дзвярыма, там аказваецца... вяроўка.

А вось Хлеўнік — істота непажаданая і небяспечная для гаспадароў. З'яўляецца ў хляве выпадкова, а бывае, што і насылаецца нядобрымі людзьмі. У адрозненне ад Хатніка, Ёўніка, з якімі імкнуцца ладзіць і нават сябраваць, Хлеўніка рупяцца выжыць, як толькі заўважаць, што ён завёўся. Ён псуе і сурочыць жывёлу: ездзіць на конях па стайні, ад гэтага яны худзеюць, слабнуць, а напрыканцы і здыхаюць. Панствуе: мяняе коней па чарзе, а бывае, прывяжацца да якога-небудзь аднаго, і тады бедная жывёліна кідаецца з боку ў бок, б'ецца, каб скінуць Хлеўніка, іржэ — кліча гаспадара на падмогу. Той зойдзе — нікога няма... А конь узмылены, не можа аддыхацца. Ездзіць Хлеўнік і на каровах. Тыя гойсаюць па хляве, мыкаюць, урэшце, губляюць малако.

Хлеўнік чамусьці баіцца сарокі, і ўмелыя гаспадары вешаюць яе над дзвярыма хлява ці стайні. А самы надзейны сродак — звіць з канапліны пугу ў тры таўшчыні, на канцы завязаць тры вузельчыкі. Навязаць на асінавае пугаўё. У маладзік паставіць ля варот жароўню з асінавымі гарачымі вуглямі. Каня ці карову трэба цягнуць за хвост (!) да дзвярэй, лупцуючы пугай, пры гэтым трэба, каб жывёліна пераступіла цераз жароўню (што і казаць, нялёгкая задача!). Да гэтага яшчэ дадаецца спецыяльная замова: "Пайшла, хіра (хвароба, немач, погань), наўзвей вецер!". Калі на якой жывёліне і сядзіць Хлеўнік, то ад злучанага ўздзеяння каноплі, агню, асінавага духу і замовы ён уцякае без аглядкі.

Падобную замову, дарэчы, гавораць пастухі, калі першы раз выганяюць жывёлу на пашу:

Як у нас Юры
Коні пасе,
Статак сцеражэ,
Нячыстую сілу
Прэч адганяе,
Хлеўніка і цмока
Пугай пора,
Прыгаворвае:
"Хіра ў лес!".

Замаўляючы жывёлу, трэба абыходзіць вакол статка.

"Нядобрае" месца

У адным з мінулых выпускаў ЦБМ мы распавядалі аб "нядобрым месцы" паблізу Таліна. А вось зусім іншы рэгіён на Камчатцы, які ў апошні час узбударажыў прэсу. Маецца на ўвазе фермерская гаспадарка ў 73-х кіламетрах ад Петрапаўлаўска. Фермер Генадзь Агееў зайшоў у пастаўнік для жывёлы. Літаральна праз некалькі хвілін яго брат пачуў дзіўныя гукі і зазірнуў туды. Ён убачыў жудасную карціну: уся жывёла білася ў канвульсіях, у многіх з горла і ноздраў фантанам біла кроў. Генадзь ляжаў на падлозе мёртвы.

Створаная мясцовай адміністрацыяй спецыяльная камісія прыйшла да цалкам "матэрыялістычнай" высновы: "атручванне чадным газам". Але авечкі, каровы, свінні, што засталіся ў жывых, захварэлі дзіўнай хваробай: у іх пачала адміраць і цэлымі шматамі адвальвацца скура. У свінаматак пачалі нараджацца парасяты без вачэй, з дзіўнымі адтулінамі ў галаве. Да сённяшняга дня працягваецца паморак сярод жывёлы.

Мала таго, на ферме адбываюцца дзіўныя падзеі: ноччу самаадвольна ўключылася электрастанцыя, нехта (не пакідаючы аніякіх слядоў) моцна грукаў у дзверы і шыбы. Калі ж да гэтага дадаць, што месца, на якім змяшчаецца гаспадарка, і раней лічылася нядобрым, "чорным", то становіцца ясна, што адной версіяй з чадным газам тут не абыдзешся.

Мясцовыя экстрасенсы лічаць, што на месцы фермы знаходзіцца анамальная зона, дзе зямля асаблівым чынам узаемадзейнічае з космасам. У момант трагедыі адбыўся залпавы выкід "падземнай энергіі", якая і знішчыла чалавека і жывёлу.

Яшчэ адна версія: як вядома, Камчатка — раён сейсмічна актыўны. Ферма была пабудавана на лініі геалагічнага разлому, для якой характэрны розныя анамальныя з'явы.

Лятаючыя "сервізы"

Калі ЦБМ пачаў публікацыю матэрыялаў пра НЛА, вядучы рубрыкі добра ўсведамляў, што тэма гэтая — далёка не новая. Пачалася яна, калі мы не памыляемся, яшчэ ў пачатку нашага стагоддзя, з паведамленняў у тагачаснай прэсе аб таямнічых агнях, раптоўных знікненнях людзей і г.д. Першым "сістэматызатарам" і "класіфікатарам" НЛА быў амерыканец Чарлз Форт, пачынальнік уфалогіі (ад ангельскага скарачэння UFO, якое адпавядае нашаму НЛА). Навука гэтая пачала развівацца прыкладна ў 20-я гады, а ў 1981 годзе адначасова ў ЗША і Вялікабрытаніі ўжо выйшла фундаментальная "Энцыклапедыя НЛА".

Нашы поспехі ў галіне вывучэння праблемы пошукаў іншаземных цывілізацый куды больш сціплыя. У былым СССР тэма НЛА была наогул напаўзабароненай. Потым, з пачаткам эры "галоснасці", бы прарвала плаціну. У масавыя выданні магутнай хваляй хлынулі лятаючыя шары, эліпсы, талеркі, сподкі, рознакаляровыя прышэльцы і яшчэ невядома што. Той-сёй добра памятае, які фурор у свой час нарабіла публікацыя ў газеце "Труд" аб "смарагдавым" НЛА, што бачылі з самалёта недалёка ад Мінска.

"Бум" не сціхае і сёння, наадварот, колькасць публікацый на тэму НЛА расце снежным камяком. Мы далёка не ўпэўненыя, што кожную інфармацыю аб "прышэльцах" трэба ўспрымаць усур'ёз, аднак маем намер знаёміць чытачоў з тымі ці іншымі цікавымі выпадкамі, а таксама гісторыяй уфалогіі. Будзем удзячнымі за допісы на гэтую хвалюючую тэму; тое, што падасца найбольш цікавым, парупімся апублікаваць.

А сёння — яшчэ адна нататка.

Там цуды, там прышэльцы ходзяць...

Жыхары мексіканскага гарадка Мэтэпек, што знаходзіцца ля падножжа патухшага вулкана, назіраюць НЛА... амаль штодзённа... Менавіта тут даследчыкі анамальных з'яў зрабілі мноства фотаздымкаў лятаючых талерак круглай, яйцападобнай, шарападобнай і іншых форм.

Летам 1992 года кіраўнік муніцыпалітэта горада Метэпека Паўліна Лопес ехаў на сваім аўтамабілі і раптам за чарговым паваротам убачыў яркі аб'ект у форме дыска дыяметрам каля 10 м з невялікім выступам зверху, які свяціўся значна ярчэй, чым увесь аб'ект. Ад НЛА ішоў пранізлівы гук, падобны на гул магутнага трансфарматара. Калі Лопес спыніў машыну і паспрабаваў наблізіцца да незвычайнага апарата, яму падалося, што той узлятае. Хаця галава ў гэты час раскалывалася ад нясцерпнага болю і сляпіла вочы, дон Паўліна заўважыў, як з "талеркі" выйшлі тры невялікія істоты, падобныя на робатаў, і пачалі ўважліва яго разглядаць. У паніцы Лопес кінуўся да машыны, завесці якую ўдалося далёка не адразу.

Вярнуўшыся дадому, дон Паўліна заўважыў, што твар яго абпалены так, як быццам ён некалькі дзён запар сядзеў на пляжы. Моцна балела галава, мучыла бяссонніца.

...Як бачым, у Мексіцы адбываюцца не толькі сямейныя меладрамы, што даюць багаты матэрыял для шматлікіх тэлесерыялаў. ЦБМ жа зацікавіўся паказаннямі дона Паўліна па адной прычыне: яны вельмі характэрныя для сведчанняў "відавочцаў" НЛА. Тут і яркае святло, і "талерачная" форма прадмета, і колькасць "прышэльцаў" (чамусьці амаль заўсёды двое-трое), і, нарэшце, дрэннае самаадчуванне сведкі. Усё гэта вельмі тыпова, а наколькі праўдзіва — хай мяркуе чытач.

* * *

Яшчэ адна тэма, якую даўно "засталбілі" газетчыкі — "снежны чалавек" ("йэці" ці "голуб-яван"). Бывае, што да публікацыі на гэтую тэму не ставяцца ўсур'ёз (ды і то сказаць, за колькі дзесяткаў гадоў яна таму-сяму паспела ўжо нагнаць аскому), але ёсць і зусім сур'ёзныя навуковыя даследаванні аб названым феномене. Часам "снежнага чалавека" лічаць "недастаючым звяном" у ланцугу эвалюцыі, працэсе ператварэння малпы ў чалавека. Таму і ганяліся, і да гэтай пары ганяюцца вучоныя за няўлоўным "голуб-яванам" ледзь не па ўсіх высокіх гарах сусвету. Праўда, у апошні час шум вакол яго персоны крыху сціх: вельмі ўжо мала канкрэтных вынікаў далі пошукі "йэці". І ўсё ж... Зрэшты, калі ласка, інфармацыя пад назвай

Пільны дворнік

Нядаўна ноччу адзін з міліцэйскіх патрулёў Бішкека быў літаральна атакаваны дзвюма надзвычай напалоханымі студэнткамі медыцынскага інстытута. Дзяўчыны настойліва сцвярджалі, што на іх напаў "снежны чалавек". У двары інтэрната, дзе гэта адбылося, аніякіх слядоў не выявілі. След не змог узяць нават вучоны сабака тэрмінова выкліканага па рацыі кінолага. Але дворнік таксама заявіў, што бачыў на двары "снежнага чалавека". Паводле яго слоў, гэта была жанчына. Праўда, па якіх прыкметах вызначыў пільны дворнік пол незвычайнага госця, невядома.

Знойдзены пуп зямлі!

Мадам Уілі Айзендле, уладальніца аўстрыйскай фірмы "Мадам Уілі", даволі вядомая ў свеце экстрасенсаў сваімі касмабіялагічнымі кансультацыямі. Менавіта яна паабяцала Краснадару бліскучую будучыню. Паводле меркавання мадам Айзендле, менавіта ў гэтым горадзе знаходзіцца адна з самых спрыяльных энергетычных зон — пуп Зямлі. З гэтай нагоды мадам вырашыла ўзяць шлюб з нейкім Янкам Вольтэрам у гэтых краях; што, як быццам, гарантуе трываласць шлюбу. Акрамя гэтага, шчодрая бізнесменка выказвае гатоўнасць дапамагчы Краснадару матэрыяльна: унесці ў гандаль неабходныя жыхарам тавары.

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

ІНФА-КРЫМ

Школьны рэкет

Злачынствы, што ўчыняюцца падлеткамі, набываюць усё больш жорсткі характар. Перасталі быць рэдкасцю групавыя бойкі, рабаўніцтвы, рэкет. Зусім нядаўна адзін з такіх выпадкаў разглядаўся на пасяджэнні камісіі па справах непаўналетніх пры Маладзечанскім гарвыканкаме.

На працягу доўгага часу пяцёра падлеткаў жорстка білі і вымагалі грошы ў вучня СШ № 9 дванаццацігадовага Віталя. Прынесці грошы сваім вымагальнікам ён адмовіўся, сказаць пра гэта сваім бацькам і настаўнікам пабаяўся. І, нарэшце, хлопчык ад жорсткіх катаванняў вымагальнікаў трапіў у бальніцу.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

ПЕРАПІСКА

Давайце пазнаёмімся

"Звычайны хлопец 22-х гадоў, не прыгажун, не спонсар, шукае чалавека, які здольны раздзяліць радасць інтымных і духоўных адносін. Адкажу на ўсе лісты з фотаздымкамі.

Пісаць на адрас: 220030, г.Мінск, а/с 250".

"Дзве сяброўкі жадаюць пазнаёміцца з вясёлымі хлопцамі 18–23 гадоў.

Святлана, 170, па гараскопу Блізняты, брунетка з карымі вачыма.

Таццяна, 166, Стралец, блакітнавокая бландзінка.

Наш выгляд не палохае. Інтарэсы рознабаковыя. Пажадана фота і тэлефон. Адкажам усім.

Пісаць на адрас: 220073, г.Мінск, а/с 97 "с".

"Хачу кахаць. У свае 21 год я так і не пазнаў гэтага шчасця па-сапраўднаму. Можа хто-небудзь дапаможа мне ў гэтым, адкрыецца?

Адкажу абавязкова ўсім.

Пісаць на адрас: 220006, г.Мінск, а/с 378 "С".

"Малады хлопец, 24/176, прыемнага выгляду шукае для інтымных сустрэч сексуальна агрэсіўную дзяўчыну ці жанчыну, якая мае эратычныя фантазіі і месца для сустрэч. Узрост не мае значэння. Пажадана фота.

Пісаць на адрас: 220006, г.Мінск, а/с 16".

"Спадзяюся сустрэць разумнага, сімпатычнага маладога чалавека 19–22 гадоў, які быў бы добрай апорай на ўсё жыццё.

Мне 19 гадоў. Па гараскопу Казярог. Адукацыя сярэдняя спецыяльная, працую бібліятэкарам. Хачу знайсці сваё шчасце, кахаць і быць каханай.

Пісаць на адрас: 247979, Гомельская вобл., Жыткавіцкі р-н, в.Цімашэвічы. Стражэвіч Алене".

"Упэўнены, што ёсць жанчына прыемнага выгляду, удава, добрая душой, да 44 гадоў, якая чакае як сонечнага промня выпадку стварыць сям'ю. Вельмі добра, што ты жывеш у невялікім населеным пункце, любіш зямлю і жывёл. Я дапамагу табе ў гэтым. Добра, што ў цябе ёсць дом ці кватэра.

Люблю душэўную ўтульнасць і цяпло, пастаянныя гутаркі з любімым сябрам жыцця. Акуратны, усё ўмею рабіць, разумны, просты і інтэлігентны, прыстойны. Адукацыя сярэдняя спецыяльная. Алкаголем не злоўжываю. Разведзены. Мне 46/180/78, нядрэннага выгляду, Леў, Таполя.

Пісаць на адрас: 212002, г.Магілёў, п/а № 2, п/п № 690535".

"Пазнаёмлюся для стварэння сям'і, заснаванай на каханні і павазе, з мінчанінам або жыхаром абласнога цэнтра 23–38 гадоў, ростам 170–195 см, без шкодных звычак, матэрыяльна забяспечаным, з жыллём.

Пра сябе: 23/170, сімпатычная, стройная, замужам не была. Закончыла тэхнікум, вучуся ў Мінску ва універсітэце.

Пісаць на адрас: 247500, Гомельская вобл., г.Рэчыца, а/с 16. Тамары".

"Маладая дзяўчына шукае спонсара, які здольны дапамагчы ёй у гэты цяжкі час.

Пра сябе: 22 гады, брунетка.

Пісаць на адрас: 211180, г.Лепель, п/п VI-РА № 500922".

"Анжэла, 18/173, прыгожая, стройная, без шкодных звычак, мінчанка з пачуццём гумару, вучуся ў медінстытуце.

Пазнаёмлюся з маладым чалавекам не старэйшым за 25 гадоў. Жадаю сустрэць хлопца сваёй мары. Адкажу на ўсе лісты з фота.

Пісаць на адрас: 220050, г.Мінск, Галоўпаштамт, да запатрабавання, п/п XIV-ВН № 546175".

Шукаю сяброў

"Дзве сімпатычныя дзяўчыны пазнаёмяцца з хлопцамі 17–22 гадоў.

Алеся, 16/168, Казярог, шатэнка, вочы карыя.

Алена, 16/163, Казярог, бландзінка, вочы зялёныя.

У вольны час слухаем музыку. Пажадана фота.

Пісаць на адрас: 213134, г.Магілёў, ст. Буйнічы, д.5, кв.38. Алесі".

КІНААФІША МІНСКА

"Вялікі мурашыны шлях"

Так называецца новая каляровая мастацкая кінакарціна, пастаўленая рэжысёрам Ігарам Шаўлаком у кінааб'яднанні "Масква" па сцэнарыю Анатоля Гасцюшына.

Танкі, якія рухаюцца па вуліцах і плошчах нашых гарадоў, асацыіруюцца ў сённяшняй свядомасці са жніўнем 91-га года, а калі абагульняць, то з ваенным пераваротам наогул. Грозныя баявыя машыны, на фоне якіх адбываюцца падзеі фільма, адразу настройваюць гледача.

У горадзе (падобна, што гэта Гурзуф) дзейнічае банда злачынцаў, якая рыхтуе пераварот для захопу ўлады. Ёй супрацьстаіць іншая групоўка, якая таксама не супраць прыбраць горад да сваіх рук. Да нейкага часу верхаводы гэтых бандаў дзейнічаюць разам, бо зацікаўлены ў дэстабілізацыі абстаноўкі ў горадзе. "Усё, як звычайна, хлопцы, некалькі акцый – дае ўказанне на тайнай сходцы нехта па імені Барыс Сяргеевіч.– Павінна спыніцца падача вады, электрычнасці... У горадзе пачнуцца хваляванні...". Філасофія гэтага чалавека зводзіцца да такой формулы:"Чалавецтва – вялікі мурашнік... Наш вялікі мурашыны шлях далёка не першы ў гісторыі". І, маўляў, няма чаго з мурашамі цырымоніцца. Сябе Б.С. да мурашак, вядома, не адносіць.

І вось у горад пад відам злачынца ўкараняецца агент дзяржбяспекі. Ён закліканы сарваць злачынныя намеры...

Галоўныя ролі выконваюць Ігар Шаўлак, Марыя Зубарава, Георгій Юматаў, Барыс Хімічоў, Сяргей Векслер.

"Быць закаханым"

Вытворчасць творчага аб'яднання "Аграс-сінема". Аўтары сцэнарыя – Уладзімір Канстанцінаў і Барыс Рацэр, рэжысёр – Алег Анофрыеў.

Стан закаханасці настолькі радасны для герояў гэтай камедыі-вадэвіля, што яны часта ні з таго, ні з сяго пачынаюць спяваць. І ў гэтым, напэўна, не было б нічога дзіўнага, калі б не іх узрост – ім далёка ўжо не дваццаць і нават не сорак. Але ж Пушкін сказаў:"Любви все возрасты покорны".

Давайце ўявім герояў: дзве сяброўкі Святлана Мікалаеўна і Наталля Сяргееўна – зусім прыемныя асобы, якія не страцілі з узростам прывабнасці і шарму, і два мужчыны – Юрый Міхайлавіч, марак, капітан далёкага плавання і Генадзь Пятровіч, былы інжынер. Ведаючы, што сяброўка пакутуе ад адзіноты і ў глыбіні душы, утойваючы ад усіх, марыць пра чалавека, які б быў побач, Святлана Мікалаеўна ставіць яе на ўлік у камп'ютэрнай службе знаёмстваў.

Першым па аб'яве з'явіўся Юрый Міхайлавіч. Аднак Наталля Сяргееўна, збянтэжаная і абураная, так і не выйшла да яго. "Марскі воўк" пайшоў не пакрыўдзіўшыся, яму вельмі спадабалася сустрэўшая яго Святлана Мікалаеўна...

Запамінальныя вобразы ствараюць у карціне Святлана Немаляева, Галіна Польскіх, Уладзімір Гусеў, Аляксандр Лазараў.

"Наёмны забойца"

Гэтую каляровую мастацкую кінастужку стварылі кінематаграфісты ЗША. Сцэнарый яе напісалі Роберт Джэфрыон і Дон Кармодзі, рэжысёр-пастаноўшчык – Айрон Норыс.

...Афіцэр паліцыі Кліф Гарэт пад выдуманым імем Дэн Гроган укаранёны ў банду Марка Лугані, які канкурыруе з гангстэрамі Андрэ Лакомба. У Лугані амаль усе людзі – італьянцы, у Лакомба – французы. Шэф паліцыі капітан Чамберс хоча ліквідаваць абедзве банды адным ударам і для гэтага Гарэту-Грогану даручана ўгаварыць іх верхаводаў аб'яднацца.

Выканаць гэта заданне няпроста! Абодва верхаводы асцярожныя, хітрыя, люта ненавідзяць адзін аднаго. Але існуе яшчэ адна банда – "іранская". Яна сапернічае і з "італьянцамі" і з "французамі", пераўзыходзячы тых і другіх у жорсткасці, і Гарэту-Грогану ўдаецца, выкарыстаўшы свае дыпламатычныя здольнасці, пераканаць Лугані і Лакомба дзейнічаць адным фронтам супраць "іранцаў". Заданне капітана Чамберса, "здаецца", выканана...

У фільме здымаліся Чак Норыс, Майкл Паркс, Эл Вансмен, Альберта Уотсан, Салім Грант і іншыя акцёры.

ХАТНІ ЭКРАН

24, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. "Сярод скал". Д/ф.
9.00. ТБ – школе. Выяўленчае мастацтва.
◆9.20. "Чорная кобра". (Італія).
10.55. Песню бярыце з сабою. Клецкі раён.
12.20. "У.Высоцкі. "Маналог".
13.20. Сёння – Дзень славянскага пісьменства і культуры.
13.30. Навіны.
13.40. АВС-клуб.
13.55. "Еўрапейскі калейдаскоп".
14.25. "Нов і К"-топ-10.
15.25. ТБ – школе. Мастацкі музей Беларусі.
15.55. Незабыўнае. Расказвае ветэран вайны Н.П.Ермак.
◆16.30. "Руіны страляюць..." 2-я серыя.
17.30. Навіны.
17.40. "Дняпроўская вясна-94". Шахматны фестываль.
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Дабрачынная акцыя творчага аб'яднання "Крок" і Беларускага рэспубліканскага таварыства "Дзеці ў бядзе".
20.20. Зачытайце маё пісьмо...
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Працяг дабрачыннай акцыі.
23.45. Надвор'е.
23.55. НІКа.
00.10. Футбол. Таварыскі матч. Алімпійская зборная Беларусі – алімпійская зборная Украіны. 2-гі тайм.

Канал "Астанкіна"

5.15. Ранішняя размінка.
5.30. Раніца.
7.45. Агляд рынку нерухомасці.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.10. Навіны.
* 8.20. "Сем дзён з Морсі".
8.30. Дзень славянскай пісьменнасці і культуры. Трансляцыя набажэнства з Успенскага Патрыяршага сабора.
9.40. Чалавек і закон.
10.10. Рок-урок.
10.50, 23.20. Прэс-экспрэс.
11.20. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
11.50. Дзень славянскай пісьменнасці і культуры. Трансляцыя са Славянскай плошчы ў Маскве.
14.25. Прадпрымальнік.
15.10. Справа.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера" (Японія).
15.50. Паміж намі, дзяўчынкамі...
16.10. Рок-урок.
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Планета.
17.35. Дакументы і лёсы.
17.45, 20.35. Надвор'е.
◆17.50. "Раскол". 7-я серыя.
18.45. З першых рук.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Бамонд.
21.00. Канцэрт, прысвечаны Дню славянскай пісьменнасці і культуры.
22.30. Вестуны.
23.30. Акадэмія.

Канал "Расія"

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.30. "Аповесць аб славянскай пісьменнасці". Д/ф.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
8.45. Без рэтушы.
9.40. Сялянскае пытанне.
* 15.20. Мульці-пульці.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Тэлегазета.
16.10. Прыгоды ваўчара.
16.30. Новая лінія.
17.15. Здарова жывеш.
17.30. Гаспадар.
18.00. Свята кожны дзень.
18.10. Кар'ера.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Ніхто не забыты.
◆19.40. "Санта-Барбара".
20.30. Фільм-прэм'ер.
20.45. Майстры. Ігар Майсееў.
21.50. Я – лідэр.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. "Бет Дэвіс" Д/ф.

Санкт-Пецярбург

7.45. Чароўная лінія.
* 8.05. Мультфільмы.
8.25. Д/ф.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.15. Тэлемагазін.
10.20, 11.40, 15.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Тэледоктар.
11.15. "Чорная быль, ці Праз восем гадоў".
11.30, 15.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Чароўная лінія.
15.45. Запрашае Кастрама.
15.55. Канцэрт ансамбля "Юны ленінградзец".
16.25. Дзецям пра зверанят.
16.45. Вялікі фестываль.
17.10. Ваша права.
◆17.40. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
19.25. Музычны фільм.
◆19.40. "Саракавы дзень".
20.45. "Поль Персон" Тэлефільм.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. Фестываль кінастудыі "Выбар".

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.25. Музычная праграма.
◆19.00. "Лабірынт правасуддзя", "Выключнае апякунства".
19.50. Студыя "ІНТЭКС". Навіны.
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара". 12-я серыя.
21.20. "Антыльскія астравы".
◆21.45. "Ні жывы, ні мёртвы".

25, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
* 8.35. Мультфільмы.
9.00. ТБ – школе. Мастацкі музей Беларусі.
9.30. Аэробіка.
10.05. Песню бярыце з сабою. Ч.2-я.
11.25. Футбол. Таварыскі матч. Алімпійская зборная Беларусі – Алімпійская зборная Украіны. 2-гі тайм.
13.30. Навіны.
* 13.40. "Два клёны".
14.20. Відзьма-нявідзьма.
◆15.20. "Руіны страляюць..." 3-я і 4-я серыі.
17.30. Навіны.
17.40. Кубак Беларусі па культурызму.
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Футбол. Таварыскі матч. Зборная Украіны – зборная Беларусі.
20.50. Кантакт.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
21.50. "Карамболь". Ток-шоу з удзелам Г.Вашчанкі.
22.25. Стоп-кадр.
22.40. Надвор'е.
22.50. "Дзесяць хвілін плюс стагоддзе". Перадача 4-я.
◆23.00. "Патон". 1-я с.

Канал "Астанкіна"

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 22.55. Навіны.
8.20. Доміcолька.
◆8.35. "Сабака, які ўмеў спяваць". 1-я серыя.
9.40. Клуб падарожнікаў.
10.30. Джэм.
11.20., 22. 45. Прэс-экспрэс.
11.30. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
14.25. Прадпрымальнік.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера" (Японія).
15.50. Джэм.
* 16.20. "Лятаючы дом".
16.50. Загадка СБ.
17.25. Міждзяржаўная тэлерадыёкампанія "Мір".
17.50, 20.35. Надвор'е.
◆17.55. "Раскол". 8-я серыя.
18.55. Чалавек не з тусоўкі. Аўтарская праграма Э.Разанава.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Вагон 03.
20.55. У пошуках страчанага.
◆21.35. "Анастасія – загадка Ганны". (ЗША). 1-я серыя.
23.05. Жыццяпіс.
23.35. Музычная праграма.

Канал "Расія"

6.00, 10,00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.00. Час дзелавых людзей.
7.30. Добрай раніцы.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. М-трэст.
16.20. Новая лінія. "Далёкі Усход".
17.05. Іванаўскі кумір.
17.20. "Жанчыны свету" (ЗША).
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Рубяжы.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Рэпарцёр.
20.45. Шостае пачуццё.
21.20. На палітычным алімпе.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
◆22.55. "З каханымі не разлучайцеся".

Санкт-Пецярбург

* 8.00. "Чорная курыца".
8.20. Кідайка.
9.00. Нямецкая хваля.
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 15.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Кірмаш вакансій.
* 11.15. Мультфільм.
11.25. З-за вострава на стрыжань.
11.30, 15.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Чароўная лінія.
15.45. Урок нямецкай мовы.
16.05. "Крыжыкі-нулікі".
16.45. Вялікі фестываль.
17.10. Армія Расіі.
◆17.40. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
19.25. П.Гамара. "Забойцы – Ганкураўскую прэмію". Спектакль.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. Фестываль кінастудыі "Выбар".

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.20. Музычная праграма.
18.50. Журфак БДУ прадстаўляе...
◆19.00. "Хіл Стрыт Блюз", "Дзева Марыя і індык".
19.50. Навіны.
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара" 13-я серыя.
21.20. Хатні ўрач.
◆21.45. "Гарбун".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

НАДВОР'Е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, на большай частцы тэрыторыі– дажджы, месцамі – навальніцы. Тэмпература паветра ў Віцебску – +15–+17°, Гродна, Магілёве – +16–+18°, Мінску, Гомелі – +17–+19°, Брэсце – +18–+20°. У наступныя двое сутак: 25-га –месцамі, 26-га – на большай частцы тэрыторыі дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 25-га – +3–+8°, 26-га – +5–+10°, днём – +13–+18°, 25-га – месцамі да +21°.

Валянціна СКРЭБЕЦ,інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар М.ШЭНДРЫК

Стыльрэдактар В. СКАРЫНКІНА

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 55.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ